

Södertörns högskola | Institutionen för ekonomi och företagande

Kandidatuppsats 15 hp | Redovisning | Vårterminen 2010

IAS 19 – Pensionsredovisning

En studie om redovisningen av
aktuariella vinster och förluster

Författare: Cathrine Sandqvist

Handledare: Ogi Chun

Sammanfattning

- Titel*** IAS 19 – Pensionsredovisning - En studie om redovisningen av aktuariella vinster och förluster
- Datum*** 2010-06-04
- Ämne*** Kandidatuppsats; Företagsekonomi C inriktning redovisning, 15 högskolepoäng
- Författare*** Cathrine Sandqvist
- Handledare*** Ogi Chun
- Nyckelord*** IAS 19, Förmånsbestämda pensioner, Aktuariella antaganden, Aktuariella vinster och förluster
- Syfte*** Syftet är att göra en beskrivande undersökning om hur företag redovisar sina aktuariella vinster och förluster och se om det finns något samband mellan branscher och redovisningsmetod. Ett delsyfte är att undersöka om företagen inom varje redovisningsmetod har någon gemensam nämnare.
- Metod*** Undersökningen utgick ifrån en kvantitativ metod där olika företags årsredovisningar granskades. Det som undersöktes i företagens årsredovisningar var redovisningen av de aktuariella vinsterna och förlusterna, diskonteringsräntan och årets resultat.
- Empiri*** Resultaten av undersökningen visade att de flesta företag använde sig av korridorregeln för att redovisa aktuariella vinster och förluster. Metoden att redovisa aktuariella vinster och förluster via korridoren visade sig ha den högsta diskonteringsräntan i genomsnitt.
- Analys*** I analysen framgår det att det inte finns något samband mellan branscher och val av redovisningsmetod när det kommer till aktuariella vinster och förluster.
- Slutsats*** Redovisningen av aktuariella vinster och förluster enligt korridorregeln är den vanligaste metoden som företagen inom Large Cap använder sig av. Denna metod leder till en minskad volatilitet i resultaträkningen. Att redovisa vinsterna och förlusterna mot det egna kapitalet använde en fjärdedel av företagen inom Large Cap sig av och denna metod ger inga svängningar i resultaträkningen men en ökad volatilitet i det egna kapitalet. Att redovisa alla aktuariella vinster och förluster mot resultaträkningen använde en sjättedel av företagen sig av och denna metod leder till en ökad volatilitet i resultaträkningen.

Abstract

- Title*** **IAS 19 – Pension Accounting** – A study on the accounting treatment of actuarial gains and losses
- Date*** 2010-06-04
- Subject*** Bachelor thesis; Business administration alignment accounting, 15 ECTS
- Authors*** Cathrine Sandqvist
- Advisors*** Ogi Chun
- Keywords*** IAS 19, Defined benefit pension, Actuarial assumptions, Actuarial gains and losses
- Purpose*** The purpose is to make a descriptive study about how companies accounts their actuarial gains and losses and see if there is any connection between businesses and accounting method. Another part of the purpose is to examine whether the companies in each accounting method has a common denominator.
- Methods*** The study was based on quantitative method there different companies annual reports were audited. The things that were examined in the annual reports were accounting of actuarial gains and losses, discount rate and net income.
- Empirical*** The results of this study showed that most companies used the corridor to account their actuarial gains and losses. The method to account actuarial gains and losses through the corridor was found to have the highest discount rate on average.
- Analysis*** The analysis showed that there are no connection between business and choice of method of accounting actuarial gains and losses.
- Conclusion*** The accounting of actuarial gains and losses through the corridor is the method that most companies in Large Cap preferred to use. This method leads to a reduction of volatility in the income statement. A quarter of all the companies in Large Cap used the method to account all the gains and losses against the equity and this method gives no fluctuations in the income statement but it increases the volatility in the equity. One out of six companies used the method to account all the actuarial gains and losses against the income statement and this approach leads to an increased volatility in the income statement.

Förord

Den här kandidatuppsatsen inom företagsekonomi med inriktning redovisning har ökat min förståelse om hur redovisningen av pensioner går till. Det finns ett flertal personer som jag vill tacka som har kommit med goda råd och hjälp till att förbättra uppsatsen.

Jag vill först och främst tacka min handledare Ogi Chun för allt stöd under uppsatsens gång. Han har med stor entusiasm har kommit med goda råd och åsikter som har förbättrat uppsatsen. Jag vill också tacka mina opponenter som har gett mig givande synpunkter genom hela uppsatsarbetet.

Slutligen vill jag framföra ett tack till min familj och mina närmaste som har varit ett stort stöd under hela uppsatsens gång. De har även kommit med goda råd och varit mycket betydelsefulla under uppsatsarbetet.

Tack till er alla!

Stockholm den 4 juni 2010

Cathrine Sandqvist

Definitioner

Definitioner

Aktuariella antaganden – är den bästa bedömningen av vilka faktorer som bestämmer den slutliga kostnaden för ersättning efter avslutad anställning¹.

Avgiftsbestämda planer – är planer för ersättningar efter avslutad anställning enligt vilka företaget betalar bestämda avgifter till en avskild juridisk enhet².

Förmånsbestämda planer – är andra planer för ersättningar efter avslutad anställning än avgiftsbestämda planer³.

Försiktighetsprincipen – menar att värderingar ska göras med försiktighet och att endast konstaterade intäkter ska tas upp i resultaträkningen. Alla ekonomiska åtaganden ska tas hänsyn till⁴.

IAS (International Accounting Standards) – är standarder om hur företag ska upprätta finansiella rapporter⁵.

IASB (International Accounting Standards Board) – är ett oberoende och normgivande organ med 15 medlemmar som ansvarar för utformningen utgivandet av IFRS⁶.

IAS 19 Ersättning till anställda – Syftet med denna standard är att ange hur ersättningar till anställda ska redovisas och hur upplysningar om sådana ersättningar ska lämnas⁷.

IFRS (International Financial Reporting Standards) – är regler och rekommendationer som IASB fastställer som vissa företag måste följa och andra kan ta hjälp av dessa vid upprättandet av finansiella rapporter. Standarderna kallades tidigare för IAS⁸.

Kongruensprincipen – innebär att förändringar i det egna kapitalet ska redovisas i resultaträkningen. Transaktioner som utdelningar och kapitaltillskott är transaktioner med ägarna och dessa förändringar i det egna kapitalet behöver ej redovisas i resultaträkningen⁹.

---

¹ IAS 19, p. 73

² www.skatteverket.se ”33 Ersättning till anställda”

³ IAS 19, p. 7

⁴ www.farsrskomplett.se ”försiktighetsprincipen”

⁵ www.businessdictionary.com “IAS”

⁶ www.iasb.org ”About the IASC Foundation and the IASB”

⁷ IAS 19

⁸ www.businessdictionary.com “IFRS”

Definitioner

Large Cap – är ett segment i nordiska listan där alla bolag har ett börsvärde på över 1 miljard euro¹⁰.

RR 29 Ersättningar till anställda – är en rekommendation som visar hur företag ska lämna upplysningar och redovisa ersättningar till anställda¹¹.

PUC-metoden (Projected Unit Credit Method) – är en metod för en aktuariell beräkning av nuvärdet av de förmånsbestämda förpliktelseerna¹².

---

⁹ www.farsrskomplett.se ”kongruensprincipen”

¹⁰ www.ne.se ”Large cap”

¹¹ www.farsrskomplett.se ”RR 29”

¹² www.pri.se ”PRI och IAS 19/ IFRS”

Innehållsförteckning

1. Introduktion	1
1.1 Problembakgrund.....	1
1.2 Problemformulering.....	6
1.3 Syfte.....	6
1.6 Avgränsningar	7
2. Teorier	8
2.1 IAS 19 – Ersättning till anställda.....	8
2.2 Aktuariella antaganden	8
2.2.1 Demografiska antaganden.....	9
2.2.2 Finansiella antaganden.....	9
2.3 Aktuariell beräkningsmetod	10
2.4 Aktuariella vinster och förluster	11
2.5 Tre redovisningsmetoder	11
2.5.1 Korridorregeln	11
2.5.2 Resultaträkningen	12
2.5.3 Eget kapital	13
2.6 Kongruensprincipen.....	13
2.7 Tidigare forskning	14
3. Metod	17
3.1 Inledning.....	17
3.2 Datasamlingsmetod	17
3.2.1 Kvantitativ data.....	17
3.4 Undersökningar	18
3.4.1 Undersökning av årsredovisningar, branscher, årets resultat och diskonteringsräntan	19
3.5 Induktiv/deduktiv strategi.....	19
3.6 Reliabilitet	20
3.7 Validitet	21
3.7 Källkritik.....	21
4. Empiri	22
4.1 Inledning.....	22
4.2 Kvantitativa data.....	22
4.2.1 Redovisningsmetod av aktuariella vinster och förluster enligt IAS 19	22
4.2.2 Branscher	25
4.2.3 Innan IAS 19.....	30
4.2.4 Årets resultat	30
4.2.5 Diskonteringsräntan	32

5. Analys.....	34
5.1 Inledning	34
5.2 Branschanalys	34
5.2.1 Chi-två test.....	35
5.3 Analys av årets resultat.....	36
5.4 Analys av diskonteringsräntan.....	37
6. Tolkning.....	39
6.1 Inledning	39
6.2 Tre redovisningsmetoder	39
6.3 Kongruensprincipen.....	40
6.3 Jämförelse med tidigare studier	40
7. Slutsats	43
7.1 Egna reflektioner	45
7.2 Framtida studier	45
Källor	47

Tabell- och figurförteckning

Tabell 1: Vilken redovisningsmetod av aktuariella vinster och förluster använder sig företagen inom Large Cap av.....	24
Tabell 2: Bortfallets storlek	24
Tabell 3: Antal företag inom Large Cap som finns i varje bransch.....	26
Tabell 4: Branschindelning av företagen inom Large Cap	26
Tabell 5: Medeltalen och medianen av diskonteringsräntan för respektive redovisningsmetod av aktuariella vinster och förluster	31
Tabell 6: Medeltalen och medianen av diskonteringsräntan för respektive redovisningsmetod av aktuariella vinster och förluster	32
Tabell 7: Högsta och lägsta diskonteringsräntan för respektive redovisningsmetod.....	33
Tabell 8: Chi-två test.....	36
Figur 1: Pyramid över de olika delarna i det Svenska pensionsystemet	1
Figur 2: Beräkningen med den gamla metoden och PUC-metoden	10
Figur 3: Val av metod att redovisa aktuariella vinster och förluster	16

Diagramförteckning

<i>Diagram 1: Redovisningsmetod av aktuariella vinster och förluster år 2008</i>	24
<i>Diagram 2: Företag inom varje bransch</i>	23
<i>Diagram 3: Vilken redovisningsmetod använder branschen energi?</i>	27
<i>Diagram 4: Vilken redovisningsmetod använder branschen material?</i>	27
<i>Diagram 5: Vilken redovisningsmetod använder branschen industrivaror och tjänster?</i>	27
<i>Diagram 6: Vilken redovisningsmetod använder branschen sällanköpsvaror och tjänster?</i>	28
<i>Diagram 7: Vilken redovisningsmetod använder branschen dagligvaror?</i>	28
<i>Diagram 8: Vilken redovisningsmetod använder branschen hälsovård?</i>	28
<i>Diagram 9: Vilken redovisningsmetod använder branschen finans och fastighet?</i>	29
<i>Diagram 10: Vilken redovisningsmetod använder branschen informationsteknik?</i>	29
<i>Diagram 11: Vilken redovisningsmetod använder branschen telekomoperatör?</i>	29
<i>Diagram 12: Vilken redovisningsmetod använder företag med olika årsresultat?</i>	31
<i>Diagram 13: Vilken redovisningsmetod använder företag med olika resultat i procent?</i>	<i>Bilaga 2</i>

Bilagor

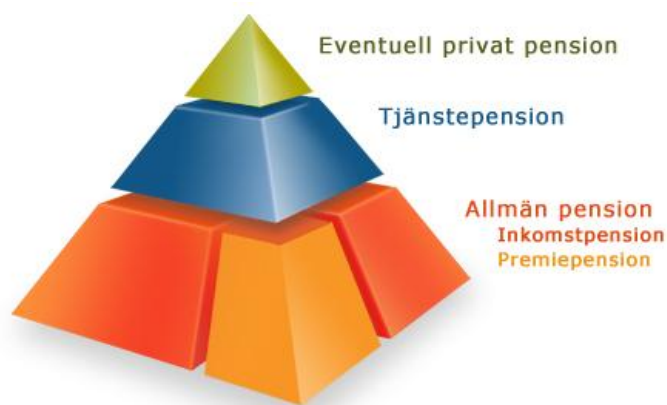
Bilaga: Tabell årets resultat och diskonteringsräntan	1
Bilaga: Diagram13.....	2
Bilaga: Chi-två test	3

1. Introduktion

1.1 Problembakgrund

Vi människor blir allt äldre och vår medellivslängd stiger för varje år skriver Katrin Westling Palm i en underökning som är gjord av pensionsmyndigheten år 2009. Katrin säger att inom några år kommer många människor gå i pension och att detta kommer leda till att fokuset på redovisningen av pensioner kommer att öka. Skulderna till nuvarande och kommande pensionärer är beräknade till 7 511 692 000 000 kronor. Detta gör att det läggs en stor vikt vid att redovisningen av pensionsåtagandena är korrekta så att det inte leder till stora underskott för företagen¹³.

Pensionssystemet i Sverige är indelat i tre olika delar. Den allmänna pensionen som kommer från pensionsmyndigheten, tjänstepensionen som kommer från arbetsgivaren och ett eventuellt privat pensionssparande. Figur 1 visar på ett ungefär hur stora de olika delarna i pension ser ut men det kan variera från person till person då det privata pensionssparandet är frivilligt.

Figur 1: Pyramid över de olika delarna i det Svenska pensionssystemet¹⁴

Den allmänna pensionen är en pension som alla personer får som har arbetat och är folkbokförda i Sverige. Den pensionen grundas på alla skattepliktiga inkomster. Garantipension är en del av den allmänna pensionen som ej grundas utav inkomsten¹⁵.

---

¹³ Orange rapport – pensionssystemets årsredovisning 2009, s. 1-2

¹⁴ www.pensionsmyndigheten.se ”Pensioner från flera håll”

Introduktion

Garantipensionen är ett skydd för dem som inte har haft någon inkomst eller till dem som har haft en väldigt låg inkomst under livet. Med en låg inkomst menas i det här fallet en inkomst som år 2007 inte leder till en pension under 6381 kronor i månaden före skatt för en person som är gift. 6381 kronor i månaden efter skatt är den minsta pensionen som gifta personer garanteras med hjälp av garantipensionen. 7153 kronor i månaden efter skatt är den summa som ogifta personer inte får ha en lägre pension än enligt garantipensionen¹⁶. Garantipensionen är pension som är finansierad av staten¹⁷.

Det avsätts 18,5 procent av dina skattepliktiga inkomster varje år till den allmänna pensionen. 16 procent av den allmänna pensionen går till din inkomstpension och 2,5 procent till din premiepension. Storleken på inkomstpensionen beror på hur utvecklingen av inkomsten går och premiepensionen är en pension som en privatperson själv måste råda över då placeringen av pensionen påverkar utvecklingen¹⁸.

Det privata pensionssparandet är ett sparande där du själv som privatperson ansvar för pengarna. Du kan själv öppna ett sparande till pensionen med hjälp av en bank eller ett försäkringsföretag och där är det du som privatperson som bär risken för hela sparandet¹⁹.

Tjänstepensionen är en pension som alla anställda har rätt till via ett kollektivavtal eller andra avtal. Arbetsgivaren har avtal med olika tjänstepensionsbolag som betalar ut tjänstepensionen till företagets anställda. De flesta anställda får ut 10 procent av sin slutgiltiga lön i tjänstepension²⁰. Det är arbetsgivaren som ansvarar för arbetstagarens tjänstepension och dessa pensionsutfästelser ska redovisas hos företaget²¹.

Sverige saknade rekommendationer om hur pensionsutfästelser skulle redovisas på ett enhetligt sätt fram till den 1 januari år 2004. Detta gjorde det svårt för läsare att granska olika företags årsredovisningar och utifrån detta kunna göra en bedömning av hur stora pensionsskulder företaget hade. Oron om att företagets pensionsskulder var felvärderade gjorde att behovet av en enhetlig redovisning av pensioner var stor. RR 29, ”ersättning till

---

¹⁵, ”Den allmänna pensionen, garantipension”

¹⁶ www.pensionsspara.se ”Garantipension”

¹⁷ www.pensionsmyndigheten.se ”Garantipension”

¹⁸ Ibidem, ” Den allmänna pensionen, Inkomstpension, Premiepension”

¹⁹ Ibidem, ”Privat pension”

²⁰ Ibidem, ”Tjänstepension, Pensioner från flera håll”

²¹ Sundgren, Nilsson, Nilsson, (2009), s. 225

Introduktion

---

anställda” var en rekommendation som redovisningsrådet kom ut med i slutet av år 2002 men tillämpades inte förrän den 1 januari 2004²².

Det största skälet till att IAS 19 infördes var på grund utav att de större koncernernas redovisning skulle kunna jämföras med varandra. Rekommendationen från IASB ökade förutsättningarna för att få en rättvisande bild av företaget samt underlättade bedömningen av företagets ekonomiska värde. Detta ledde i sin tur till ett bättre underlag som underlättade vid ett företagsförvärv²³. Förr använde sig företagen av de enskilda reglerna i varje land vid redovisning av pensioner vilket gjorde att det svårt att få en helhetssyn av koncernerna samt att det försvårade jämförbarheten mellan dem²⁴.

IAS 19 stämmer överrens med RR 29 förutom att RR 29 har särskilda regler för hur förmånsbestämda pensionsplaner i juridisk person ska redovisas, RR 29 inkluderar även årsredovisningens upplysningskrav²⁵. Företag med börsnoterade aktier skulle från och med år 2005 även tillämpa IAS 19 som är en rekommendation från IASB²⁶. Beroende på pensionsplanens ekonomiska innebörd ska alla pensionsplaner i företaget delas in i avgiftsbestämda eller förmånsbestämda pensionsplaner enligt rekommendationen IAS 19. Redovisningen av pensioner är komplicerat och indelningen av dessa har en stor påverkan på hur redovisningen går till och kommer att se ut²⁷.

Enligt den avgiftsbestämda pensionsplanen bestäms den anställdes pension utifrån hur stora avgifter arbetsgivaren betalar in samt all avkastning som de investerade avgifterna har genererat. Avgiftens storlek är ofta av en bestämd procentsats av den totala lönen. Kostnaden för pensionen är i detta fall känd för företaget men utvecklingen av pensionsplanen är osäker vilket gör att det är arbetstagaren som bär risken²⁸.

Redovisningen av avgiftsbestämda pensionsplaner anses vara enkelt eftersom företagens rapporterade åtaganden för varje period utgörs av de olika belopp som företaget bidrar med för en speciell period. Det krävs inga aktuariella antaganden för att räkna ut dessa åtaganden

---

²² Janzon, *Balans*, 4/2003

²³ www.pri.se ”PRI och IAS 19/ IFRS”

²⁴ Janzon, *Balans*, 4/2003

²⁵ *Pensioner & förmåner*, 14/12-2004

²⁶ Svenberg, *Balans*, 1/2003

²⁷ Sundgren, Nilsson, Nilsson, (2009), s. 224

²⁸ *Ibidem*, s. 227-228

Introduktion

---

vilket leder till att det inte uppkommer några aktuariella vinster eller förluster²⁹.

När en anställd har arbetat under en period åt ett företag ska företaget redovisa hur mycket avgifter som går till den anställdes avgiftsbestämda pension. Företaget ska redovisa det som en kostnad eller som en skuld (upplupen kostnad) efter eventuella avdrag för redan betalda avgifter. Om det visar sig att företaget redan har betalt avgifter som är större än de avgifter som ska betalas in för den anställdes tjänster under en period leder det till att företaget måste redovisa det överskjutande beloppet som en tillgång (förutbetalad kostnad)³⁰.

Att redovisa förmånsbestämda pensionsplaner är mer komplicerat än att redovisa avgiftsbestämda pensionsplaner. Detta på grund av att det måste göras aktuariella antaganden. Dessa görs för att räkna ut pensionsåtaganden och kostnader som kan leda till en aktuariell vinst eller förlust. Åtagandena räknas ut till diskonterade värden med anledning av att de kan behöva justeras för vissa år, även för de år som kommer efter den anställde har utfört sina tjänster³¹.

Den förmånsbestämda pensionen påverkas av ett antal faktorer som arbetstagarens ålder och lön samt hur länge personen har arbetat inom den befintliga tjänsten och hur de tidigare anställningarna har sett ut³². Den pensionsgrundande lönen till den förmånsbestämda pensionen grundas på en snittlön som baseras på årslöner för ett antal år före pensionering³³. För att prognosen av slutlönen ska stämma överens med verkligheten krävs det att arbetstagaren har en väldigt stor löneökning de sista åren innan pensionen och det är oftast inte normalt i en persons lönekarriär. Detta kan göra att prognosen kan avvika från hur den verkliga pensionen kommer att se ut³⁴. Företagets villighet att täcka eventuella underskott i pensionerna innebär att det är företaget som bär de aktuariella riskerna. Redovisningen av kostnaderna för en förmånsbestämd pensionsplan stämmer inte alltid överens med den avgift som betalas in för en viss period³⁵.

---

²⁹ RR 29, p. 43

³⁰ IAS 19, p. 44

³¹ Ibidem, p.48

³² www.kp.se ”Vad är det för skillnad mellan premiebestämd och förmånsbestämd pension?”

³³ www.arbetsgivarverket.se ”Nytt pensionsavtal för statligt anställda PA 03”

³⁴ www.swedbank.se ”Förmånsbestämd tjänstepension – man kan inte lita på prognosen”

³⁵ IAS 19, p. 49

Introduktion

För att redovisa förmånsbestämda pensionsplaner krävs det att företaget använder aktuariella antaganden som på ett tillförlitligt sätt kan räkna ut ett ersättningsbelopp som visar på hur mycket de anställda har tjänat i utbyte mot den anställdes tjänster³⁶. Det finns både demografiska och finansiella antaganden att ta hänsyn till³⁷. Ersättningsbeloppet ska sedan diskonteras med hjälp av en metod som kallas PUC-metoden (*Projected Unit Credit Method*)³⁸.

Aktuariella vinster och förluster uppstår som en följd av förändringar i de aktuariella antagandena vilket påverkar nuvärdet av de förmånsbestämda pensionsplanerna och det verkliga värdet på de eventuella förvaltningstillgångarna. Vinsterna och förlusterna uppkommer som sagt genom ändrade antaganden. Dessa antaganden visar att det finns en ny kunskap om hur pensionskostnaden ser ut³⁹.

Det finns tre olika alternativ som företagen kan välja mellan för att redovisa sina aktuariella vinster och förluster. Ett alternativ för företagen är att redovisa sina aktuariella vinster och förluster med hjälp av en regel som kallas korridorregeln. Denna regel kräver att det ska räknas ut ett värde för varje separat förmånsbestämd pensionsplan som till viss del tas upp i resultaträkningen⁴⁰.

Ett företag kan även välja metoden som går ut på att redovisa alla sina aktuariella vinster och förluster direkt mot resultaträkningen. Detta underlättaren för läsaren som lätt att se den verkliga storleken på pensionsskulden. Företag även redovisa hela den aktuariella vinsten eller förlusten direkt mot det egna kapitalet. Detta kan dock leda till stora svängningar i företagets egna kapital från ett år till ett annat och denna metod avviker från kongruensprincipen⁴¹.

Pensionärerna blir som sagt allt fler och fler vilket gör att pensionerna blir desto viktigare. Enligt statistiska centralbyrån förväntades en ökning av antalet pensionärer med ca 21 procent under perioden år 2005 till 2015. Ökningen av antalet pensionärer förväntas sedan att fortsätta

---

³⁶ IAS 19, p.50

³⁷ Ibidem, p. 73

³⁸ Ibidem, p.50

³⁹ Sundgren, Nilsson, Nilsson, (2009), s. 234

⁴⁰ Ibidem, s. 234-235

⁴¹ Ibidem, s. 236

Introduktion

öka⁴². Redovisningen av alla pensionsplaner kommer då utgöra en stor post i årsredovisningarna vilket gör att det läggs en stor vikt vid att dessa åtaganden är korrekta. Rekommendationen IAS 19 har ändrat pensionsredovisningen vilket gör det lättare att få en helhetssyn av hur stora pensionerna är för företagen. Redovisningen av förmånsbestämda pensionsplaner anses som sagt vara komplicerat och om dessa pensionsplaner ändras uppstår det aktuariella vinster eller förluster som måste redovisas av företagen.

1.2 Problemformulering

Hur redovisar företag sina aktuariella vinster eller förluster?

- *Vilken redovisningsmetod använder sig företagen av?*
- *Finns det några gemensamma nämnare hos de företags som redovisar aktuariella vinster och förluster enligt samma metod?*
- *Skiljer sig redovisningen av aktuariella vinster och förluster sig åt mellan olika branscher?*

1.3 Syfte

Detta problem är intressant att undersöka då fokuset på pensionsredovisningen har ökat och allt fler människor kommer gå i pension de kommande åren. Syftet är att göra en beskrivande undersökning om hur företag redovisar sina aktuariella vinster och förluster och vilken redovisningsmetod de använder sig av. Ett delsyfte är att granska om det finns några gemensamma nämnare hos företagen som redovisar enligt en viss metod. Syftet är även att se hur företag redovisade innan tillämpningen av IAS 19, detta görs för att se vilka förändringar som IAS 19 har lett till. Undersökningen ska även baseras på en jämförelse mellan olika branscher för att se om det finns några skillnader eller likheter mellan hur branscher redovisar aktuariella vinster och förluster.

---

⁴² www.scb.se, Befolkningsprognos: Pensionärerna blir fler

Introduktion

1.4 Avgränsningar

Det finns flera former av ersättningar till anställda och denna uppsats kommer inrikta sig på ersättningar efter avslutad anställning av den orsaken att det handlar om pensioner. Pensioner är ett stort och komplicerat ämne och det skulle kräva mycket tid att behandla hela ämnet därav har det gjorts avgränsningar för att få fram fokus på det som anses vara mest komplicerat inom pensioner. Enligt standarden IAS 19 ska pensionerna klassificeras som avgiftsbestämda eller förmånsbestämda pensionsplaner. Då redovisningen av förmånsbestämda pensionsplaner anses vara svårt och problematiskt är det där som fokusen har satts för att utreda detta problem. Frågeställningen om effekterna på företagets redovisning av pensioner kommer endast gå in på redovisningen av aktuariella vinster och förluster. Detta på grund utav att det finns flera metoder att redovisa aktuariella vinster och förluster och därför är det intressant att granska vilka företag som använder vilken metod.

2. Teorier

2.1 IAS 19 – Ersättning till anställda

Vid en redovisning av ersättningar till anställda ska arbetsgivaren använda sig av rekommendationen IAS 19⁴³. Detta är en standard som infördes för att ange hur ersättningar till anställda ska redovisas och visa hur upplysningarna om dessa ersättningar ska lämnas. De företag som använder denna standard ska redovisa en skuld när de anställda har utfört en tjänst i utbyte mot en ersättning som ska utgå i framtiden. Kostnader ska redovisas när företagen förbrukar de ekonomiska fördelar som har uppstått genom de tjänster som de anställda har utfört i utbyte mot en ersättning⁴⁴.

Ersättningarna till anställda delas in i kortfristiga ersättningar till anställda som till exempel lön, sociala avgifter och korttidsfrånvaro⁴⁵. Det delas även in i ersättningar efter avslutad anställning vilket är pensioner samt övriga långfristiga ersättningar till anställda och ersättning vid uppsägning. Ersättningar efter avslutad anställning ska klassificeras som avgiftsbestämda eller förmånsbestämda pensionsplaner enligt rekommendationen IAS 19⁴⁶.

2.2 Aktuariella antaganden

För att redovisa förmånsbestämda pensionsplaner krävs det att företaget använder aktuariella metoder som på ett tillförlitligt sätt kan räkna ut ett ersättningsbelopp som visar på hur mycket de anställda har tjänat i utbyte mot den anställdes tjänster. För att kunna räkna ut detta krävs det att företagen måste fastställa hur stora ersättningarna är för varje period och göra aktuariella antaganden som kommer att påverka kostnaden för dessa ersättningar⁴⁷.

Aktuariella antaganden kan beskrivas som företagets bästa bedömning av alla de olika faktorerna som påverkar pensionsförpliktelsens storlek⁴⁸. De aktuariella antagandena ska vara

---

⁴³ IAS 19, p. 1

⁴⁴ Ibidem, ”Syfte”

⁴⁵ Ibidem, p. 8

⁴⁶ Ibidem, p. 24, 126, 132

⁴⁷ Ibidem, p. 50

⁴⁸ Sundgren, Nilsson, Nilsson, (2009), s. 234

neutrala det vill säga de ska inte vara försiktiga eller oförsiktiga⁴⁹. Antagandena ska även vara ömsesidigt förenliga, vilket de är om de reflekterar det ekonomiska sambandet mellan faktorerna inflation, löneökningstakten, diskonteringssatser och avkastningen på förvaltningstillgångar⁵⁰. Det finns två typer av aktuariella antaganden, dessa är de demografiska och finansiella antagandena.

2.2.1 Demografiska antaganden

Demografiska antaganden är bland annat antaganden om personalomsättning, livslängd, vidden av arbetsförmågor samt förtidspensionering. Alla antaganden görs av företagen själva, och de baserar antagandena efter sina egna förhållanden men inom den ram som IFRS anger i rekommendationen⁵¹. I en artikel redogör D. Don Ezra om att de demografiska antagandena är de besvärligaste antagandena att beräkna på grund av att de inte går att utgå ifrån marknadsvärden⁵².

2.2.2 Finansiella antaganden

Finansiella antaganden är till exempel olika antaganden om framtida lönenivåer, diskonteringsräntan och den förväntade avkastningen på förvaltningstillgångar⁵³. Diskonteringsräntan har en väsentlig betydelse på grund av att den reflekterar pengars tidsvärde⁵⁴. För att kunna diskontera pensionsplanerna används det en räntesats som ska stadgas genom den marknadsmässiga avkastningen på förstklassiga företagsobligationer eller statsobligationer vid en periods slut⁵⁵. Det som kan vara problematiskt vid framtagandet av diskonteringsräntan är enligt Ezra att obligationers löptid sällan sträcker sig längre än 20år. Pensionsplanernas löptid sträcker sig oftast längre än 20 år

---

⁴⁹ IAS 19, p. 72, 74

⁵⁰ Ibidem, p. 72, 75

⁵¹ Svenberg, *Balans*, 8-9/2001

⁵² Ezra, *Financial Analysts Journal*, 2/1988

⁵³ Ibidem

⁵⁴ IAS 19, p.79

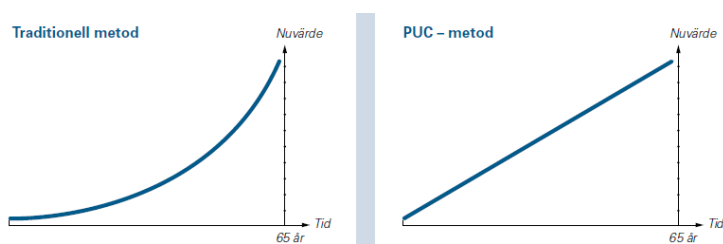
⁵⁵ Ibidem, p.78

vilket kan göra det svårt att bedöma vad som kommer ske med räntan under den period som sträcker sig längre än 20 år⁵⁶.

2.3 Aktuariell beräkningsmetod

För kunna redovisa förmånsbestämda pensionsplaner använder sig företagen av aktuariella antaganden och de räknar ut ett ersättningsbelopp. Detta ersättningsbelopp måste diskonteras och detta görs genom att företagen använder sig av en metod som heter PUC-metoden (*Projected Unit Credit Method*). Denna metod fastställer nuvärdet av den förmånsbestämda pensionsplanen⁵⁷.

PUC-metoden tar hänsyn till framtida intjänande av pensionsrätt vilket den gamla metoden som användes fram till IFRS rekommendation kom inte gjorde. Beräkningen av denna metod bygger på ett flertal långsiktiga antaganden som till exempel inflation, ränteantaganden, uppskattade personalavgångar och framtida löneökningar. De långsiktiga antagandena är utgångspunkten för beräkningen av nuvärdet på framtida kassaflöden. Målet med PUC-metoden är att pensionskostnaden ska spridas ut över tiden vilket gör att avsättningarna blir linjära⁵⁸.

Figur 2: Beräkningen med den gamla metoden och PUC-metoden⁵⁹

Figur 2 visar hur beräkningarna enligt PUC-metoden och den traditionella metoden som användes innan PUC-metoden går till. Enligt den traditionella metoden gjordes det små avsättningar i början av anställningen och dessa avsättningar ökade sedan med tiden enda

⁵⁶ Ezra, *Financial Analysts Journal*, 2/1988

⁵⁷ IAS 19, P.50

⁵⁸ www.pri.se ”PRI och IAS 19/ IFRS”

⁵⁹ Ibidem

fram tills den anställde gick i pension. Desto äldre en person var desto mer var företaget tvungna att sätta av i pension. Målet med PUC-metoden är att avsättningarna ska vara linjära det vill säga att företaget ska sätta av lika mycket till den anställdes pension under hela anställningen fram till pensionen vid 65 års ålder.

2.4 Aktuariella vinster och förluster

Förändringen av de aktuariella antagandena leder till en aktuariell vinst eller förlust som påverkar nuvärdet av den förmånsbestämda pensionsplanen. Skillnaden mellan vetskapen av hur de aktuariella antagandena ser ut nu och hur de såg ut innan förändringen ger företagen en ny kunskap om hur kostnaden för pensionsplanen ser ut idag. Aktuariella vinster och förluster kan uppstå vid förändringar av diskonteringsräntan eller då uppskattningarna om personalens framtida omsättning, löneökning eller livslängd förändras⁶⁰.

2.5 Tre redovisningsmetoder

Det finns tre olika metoder som företagen kan använda sig av för att redovisa aktuariella vinster och förluster. Företagen får själva välja vilken metod de ska använda sig av vilket gör att när ett företag väljer att gå över till att redovisa enligt IAS 19 måste de genomföra en konsekvensanalys. Vad får de nya reglerna för konsekvenser för företaget? Allt detta måste redovisas i konsekvensanalysen⁶¹.

2.5.1 Korridorregeln

Korridorregeln är en metod som företag kan välja att använda vid redovisning av aktuariella vinster och förluster. På lång sikt anses den här metoden vara den metod som är mest fördelaktig då vinsterna och förlusterna kan komma att ta ut varandra. Rekommendationen IAS 19 säger att företaget måste redovisa de aktuariella vinster och

---

⁶⁰ Sundgren, Nilsson, Nilsson, (2009), s. 234

⁶¹ Janzon och Ericsson, *Balans*, 1/2006

förluster som ligger utanför ”korridoren”⁶². Detta innebär att om nettobeloppet av de ackumulerade oredovisade aktuariella förlusterna och vinsterna i början av redovisningsperioden överstiger 10 % av det högsta av förvaltningstillgångarnas verkliga värde eller nuvärdet av pensionsförpliktelsen ska det bokföras som en intäkt eller kostnad i resultaträkningen. Resultatet av beräkningen divideras sedan med den genomsnittliga återstående tjänstgöringen för den aktuella pensionsplanen. Detta görs för att minska effekterna av de aktuariella vinsterna och förlusterna på resultatet⁶³.

Om nettobeloppet av ackumulerade oredovisade aktuariella förluster och vinster i början av redovisningsperioden understiger 10 % av det högsta av förvaltningstillgångarnas verkliga värde eller det förmånsbestämda åtagandet ska det inte bokföras i resultat- eller balansräkningen. Detta på grund av att små förändringar av de aktuariella vinsterna eller förlusterna ska ta ut varandra på lång sikt och resultaträkningen behöver på så sätt inte påverkas av alla förändringar av mindre grad⁶⁴.

Konsekvensen av att skjuta upp redovisningen av aktuariella vinster och förluster är att beloppet som ska redovisas i balansräkningen kommer avvika från den verkliga pensionsskulden. Detta leder till att beloppet som redovisas i balansräkningen saknar en faktisk innebörd⁶⁵. Det vill säga att det belopp som redovisas i balansräkningen som en pensionsskuld kommer att avvika från det verkliga värdet på pensionsskulden⁶⁶.

2.5.2 Resultaträkningen

Metoden handlar om att i sin helhet redovisa aktuariella vinster och förluster i resultaträkningen för varje period de uppkommer. Detta ger en korrekt bild av hur stor pensionsskulden är men det leder även till att volatiliteten i resultaträkningen ökar.

---

⁶² Sundgren, Nilsson, Nilsson, (2009), s. 235

⁶³ Ibidem, s. 234-235

⁶⁴ Ibidem, s. 235

⁶⁵ Janzon och Ericsson, *Balans*, 1/2006

⁶⁶ Sundgren, Nilsson, Nilsson, (2009), s. 235

2.5.3 Eget kapital

Möjligheten att redovisa de aktuariella vinsterna och förlusterna direkt över det egna kapitalet var en metod som England introducerade. De gav ut en rekommendation om hur aktuariella vinster och förluster skulle redovisas och detta var över det egna kapitalet vilket gjorde att IASB kände stora påtryckningar om att även de var tvungna att införa denna metod. IASB beslutade om att ändra IAS 19 och införa metoden där det var möjligt att redovisa de aktuariella vinsterna och förlusterna mot det egna kapitalet⁶⁷.

Metoden att redovisa de aktuariella vinster och förluster direkt mot det eget kapital innebär att de omedelbart ska inkluderas i de balanserade vinstmedlen och inte återföras till resultaträkningen som andra intäkter och kostnader gör⁶⁸. Det anses vara relevant att redovisa de aktuariella vinsterna och förlusterna direkt mot det eget kapital då ett faktiskt över- eller underskott reflekteras istället för en fiktiv tillgång eller skuld. Metoden kräver att det görs en uppställning i en not med en avstämning av ingående och utgående balanser för varje del i det egna kapitalet⁶⁹.

2.7 Kongruensprincipen

Det som kongruensprincipen bygger på är att alla värdeförändringar i tillgångar och skulder ska redovisas i resultaträkningen. Enligt kongruensprincipen är det inte tillåtet att redovisa poster direkt i balansräkningen på grund av att detta leder till att förändringar av eget kapital och årets resultat endast redovisas till en viss del i resultaträkningen. Om kongruensprincipen inte tillämpas är det svårt att jämföra hur resultaträkningen ser ut över tid. Principen är inte beroende av värderingen av tillgångar utan den gäller oberoende av vilken grund till värderingar som används. Genom att redovisa förändringar i resultaträkningen visar principen en öppenhet som förstärker försiktighetsprincipen⁷⁰.

---

⁶⁷ Janzon och Ericsson, *Balans*, 1/2006

⁶⁸ Ibidem

⁶⁹ Sundgren, Nilsson, Nilsson, (2009), s. 236

⁷⁰ www.rkr.se "Förutsättningar för kommunal redovisning och finansiell bedömning - En rapport om innebörden och konsekvensen av kommunal särart"

2.7 Tidigare forskning

I en artikel från Dagens Nyheter 2010-04-27 skriver Johanna Peterson att flera stora bolag sätter av lika mycket pengar till den högste chefens pension som de gör till deras lön under år 2009. I genomsnitt satte 48 av de största bolagen av 55 procent av chefens fasta lön till pensioner medan den genomsnittliga avsättningen till pensioner för en tjänsteman är 4,7 procenta av den fasta lönen⁷¹.

Claes Janzon och Johan Ericsson argumenterar i en artikel om fördelar och nackdelar med att redovisa aktuariella vinster och förluster direkt mot eget kapital. De anser att fördelarna med denna redovisningsmetod är ökad transparens och användbarhet. Det är mer relevant att redovisa ett över- eller underskott i balansräkningen istället för att redovisa en fiktiv intäkt eller skuld. Amortering av aktuariella förluster kommer inte återspeglas på det framtida resultatet. Med denna redovisningsmetod undviks eventuella regleringar av oredovisade aktuariella vinster och förluster i resultaträkningen då det redovisas direkt i det egna kapitalet. Volatiliteten i företagets resultaträkning minskar då det inte sker någon amortering av aktuariella vinster och förluster där⁷².

De nackdelar som finns med att redovisa de aktuariella vinsterna och förlusterna direkt i det egna kapitalet anser Janzon och Ericsson vara att volatiliteten i eget kapital ökar eftersom att vinsterna och förlusterna av de aktuariella beräkningarna slår igenom direkt. En räntehöjning kommer ge positiva effekter på det egna kapitalet då pensionsskulden minskar. Aktuariella beräkningar kan behövas upprättas kvartalsvis då förändringar av pensionsskulden påverkar det egna kapitalet detta måste även visas i delårsrapporterna⁷³.

En undersökning gjord år 2008 av Fasshauer, Glaum och Street studerades införandet av IAS 19 med fokus på de förmånsbestämda pensionerna. De granskade även redovisningen av aktuariella vinster och förluster samt vilka faktorer som påverkar valet av de tre olika metoderna. Fasshauer, Glaum och Street anser att möjligheten för bolag att välja mellan tre olika metoder för redovisning av aktuariella vinster och förluster gör att jämförbarheten

---

⁷¹ Petersson, *Dagens Nyheter*, 27/4-2010

⁷² Janzon och Ericsson, *Balans*, 1/2006

⁷³ *Ibidem*

Teorier

---

brister. Korridorregeln borde elimineras enligt artikeln så att alla pensionsåtagande redovisas och inte bara det som över stiger korridoren⁷⁴.

I undersökningen studerade man 265 olika bolag som hade förmånsbestämda pensionsplaner i Europa och kom fram till att bolagen har i genomsnitt underfinansierade förmånsbestämda pensionsplaner. De länder som hade störst underfinansierade förmånsbestämda pensionsplaner i förhållande till det egna kapitalet var Tyskland och Storbritannien och de som hade minst var Danmark, Finland och Italien⁷⁵.

Studien kom fram till att lite mer än hälften av alla bolag som granskades använde sig av korridorregeln. Redovisningen av aktuariella vinster och förluster direkt mot det egna kapitalet använde sig många bolag av. Detta på grund av att IAS 19 metod om att redovisa de aktuariella vinsterna och förlusterna direkt mot eget kapital bygger på en brittisk rekommendation vid namn FRS 17. Redovisning av aktuariella vinster och förluster direkt i resultaträkningen använde sig endast 3 % av bolagen sig av. 14 av Sveriges största bolag granskades i denna studie och de kom fram till att 12 av dessa företag använde sig av korridorregeln och de andra två bolagen använde sig av metoden att redovisa direkt mot det egna kapitalet⁷⁶.

---

⁷⁴ J. D. Fasshauer, M. Glaum, D. L. Street, 2008

⁷⁵ *Ibidem*

⁷⁶ *Ibidem*

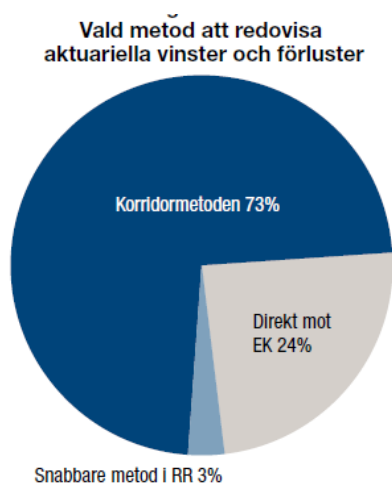

Teorier

Enligt en rapport från *PricewaterhouseCoopers* från år 2007 granskades det bland annat enligt vilken metod företagen valde att redovisa sina aktuariella vinster och förluster. Den visade att 28 av 38 företag som undersöktes redovisade sina aktuariella vinster och förluster enligt korridorregeln, nio företag redovisade dem mot det egna kapitalet och endast ett företag valde att redovisa sina aktuariella vinster och förluster mot resultaträkningen⁷⁷.

Figur 3 visar hur många procent av alla företag i undersökningen som använder vilken metod för att redovisa sina aktuariella vinster och förluster. Denna figur är tagen från rapporten som gjordes av *PricewaterhouseCoopers*.

Figur 3: Val av metod att redovisa aktuariella vinster och förluster⁷⁸

Figur 3 visar att det är 73 procent av alla företag som granskats som använder sig av korridorregeln. 24 procent redovisar mot det egna kapitalet och endast 3 procent redovisar aktuariella vinster och förluster i resultaträkningen.

---

⁷⁷ www.pwc.se ”Finansiell rapportering”

⁷⁸ Ibidem

3. Metod

3.1 Inledning

Det finns olika metoder som forskare kan använda sig av för att samla in empiri. Dessa metoder hjälper till exempel till att få en tydligare bild av olika saker, få in fakta angående innehållet och mäta olika ting⁷⁹.

3.2 Datainsamlingsmetod

Empirin samlades in med hjälp av dokument från olika datakällor. De dokument som har använts i denna uppsats är skriftliga dokument i form av årsredovisningar. Empiriundersökning kommer utgå kvantitativ data.

3.2.1 Kvantitativ data

Den kvantitativa data har en form av siffror. Siffrorna kan representera olika saker och i det här fallet handlar det om företagsdata och årsredovisningar⁸⁰. Årsredovisningar är en slags sekundärkälla som är information som redan finns nedskrivet och dokumenterat⁸¹. Med sekundärkälla menas även källor som har uppstått för att utveckla eller förklara något som redan har ägt rum⁸². Förståelsen för redovisningen av pensioner var från början svag vilket ledde till att kunskapen om detta ämne behövde utforskas närmare. Boken *Internationell redovisningsteori och Praxis* som är skriven av Sundgren, Nilsson och Nilsson utökade kunskapen om ämnet. Databasen *FAR Komplet* ökade även förståelsen för pensioner då den tillhandahöll med all information angående rekommendationerna IAS 19 och RR 29. *FAR Komplet* ger ut en tidskrift som heter *Balans* som informerande skriver om redovisning. *Balans* har genom sina artiklar hjälpt till att utveckla uppsatsen till det bättre. Innan uppsatsen genomfördes

---

⁷⁹ Denscombe (2009), s. 184

⁸⁰ Ibidem, s. 328

⁸¹ Dahmström, (2000), s. 59

⁸² Bell (2007), s. 125

Metod

---

undersöktes även några företags årsredovisningar för att ta reda på om det var möjligt att skriva en uppsats om pensioner. Internet användes för att hitta olika artiklar om ämnet pensionsredovisning.

Undersökningen genomfördes med hjälp av alla företag som finns inom segmentet Large Cap. Företagens årsredovisningar från år 2008 granskades utförligt. Årsredovisningarna hittades med hjälp av företagens hemsidor där det fanns möjlighet till att ladda ner deras årsredovisningar och en del årsredovisningar söktes även upp med hjälp av www.google.se eller www.bolagsfakta.se. De uppgifter som hittades med hjälp av företagens årsredovisningar var förklaringarna om hur redovisningen av de aktuariella vinsterna och förlusterna gick till, diskonteringsräntan som användes vid beräkningarna av de aktuariella antagandena. Företagens årsresultat hittades med hjälp av www.allabolag.se där det fanns möjlighet att se alla företags resultat för år 2008.

3.4 Undersökningar

Uppsatsen består av ett antal undersökningar som har granskat flera företags årsredovisningar. Dessa undersökningar ska i sin tur leda till att problemformuleringen besvaras. Undersökningen av årsredovisningarna behandlar problemen om hur företag redovisar sina aktuariella vinster och förluster och vilken redovisningsmetod de använder sig av. För att få svar på detta har årsredovisningar från företag inom Large Cap från år 2008 granskats utförligt. Årsredovisningar från år 2002 har även granskats för att se om det fanns någon skillnad mellan hur redovisningen av pensioner såg ut innan IAS började tillämpas.

3.4.1 Undersökning av årsredovisningar, branscher, årets resultat och diskonteringsräntan

Denna undersökning ska ge svar på problemformuleringen och undersökningen har utförts genom en granskning av alla företag inom Large Cap och deras årsredovisningar från år 2008. Detta har gjorts för att se hur företag inom Large Cap redovisar efter att IFRS införde IAS 19 - Ersättning till anställda. Det gjordes även en granskning av företagens årsredovisningar från år 2002 för att se hur rekommendationen har påverkat redovisningen av pensioner. Nästan alla företags årsredovisningar hittades på företagens hemsidor och sedan granskades informationen om hur de förmånsbestämda pensionerna redovisades. För att kunna svara på problemformuleringen har det även gjorts en jämförelse mellan hur företag i olika branscher redovisar sina aktuariella vinster och förluster.

Undersökningen har även granskat företagens resultat för att se om det fanns något gemensamt mellan vilken redovisningsmetod de använde vid redovisning av aktuariella vinster och förluster och hur stort resultat företagen hade. Diskonteringsräntan är en faktor som också har undersökts för att se om det fanns några anknytningar mellan storleken på diskonteringsräntan och redovisningsmetoden när det kommer till redovisning av aktuariella vinster och förluster. Diskonteringsräntan har granskats på grund utav att storleken på räntan påverkar storleken på pensionsskulden. Genom att undersöka detta blir det möjligt att jämföra och se om det finns några likheter eller skillnader mellan att redovisa enligt korridorregel, eget kapital eller helt via resultaträkningen.

3.5 Induktiv/deduktiv strategi

Att kartlägga verkligheten kan gå till på två olika sätt, det vill säga genom en induktiv eller deduktiv strategi. Den induktiva strategin innebär att forskaren går från empiri till teori, det vill säga forskaren gör observationer och samlar in material för att sedan analysera och drar

Metod

---

slutsatser⁸³. Det gör att forskaren inte har några förutfattade meningar angående problemet.

Med den deduktiva strategin går forskaren från teori till empiri där forskaren redan innan har förhoppningar eller en fast förståelseram om hur verkligheten ser ut och därefter samlar in data för att se om det stämmer⁸⁴. Verkligheten i den här uppsatsen ska kartläggas genom att använda en induktiv strategi. Utan några förväntningar eller förhoppningar om hur verkligheten ser ut samlades empiri in genom artiklar, företags årsredovisningar och andra källor. När empirin var insamlad organiserades all data och detta ledde till teorin.

3.6 Reliabilitet

För att undersökningen ska kunna säkerställas statistiskt hade det behövts undersöka fler börsnoterade företag. Undersökningen tar ändå hänsyn till alla stora börsnoterade företag vilket är bra på grund utav att de är dem som i första hand följer rekommendationerna som IFRS kommer ut med. Om andra forskare hade använt samma metoder som använts till denna studie hade resultaten efter undersökningen blivit detsamma under förutsättning att de undersöker samma år. Detta eftersom årsredovisningarna från 2008 är säkerställda och de kommer inte ändras med åren. Om forskare hade gjort om studien om ett par år hade resultaten kanske blivit annorlunda då företagen kanske har bytt metoder eller så har IFRS kanske kommit ut med nya rekommendationer om hur pensioner ska redovisas.

Diagrammen i empirin där det redovisas hur många procent av företagen inom varje bransch som använder sig av de olika redovisningsmetoderna har inte så hög reliabilitet. Detta på grund utav att när de olika företagen delades upp i tio olika branscher var de två branscher som var överrepresenterade och de andra branscherna hade inte så många företag inom Large Cap. Diagrammen där det endast finns några företag inom varje bransch har därför inte så hög reliabilitet.

Diagrammet som visar hur stora företagen årsresultat är har delats in i intervaller som gör att statistiken inte blir helt korrekt. Om det hade använts andra intervaller hade resultatet kanske sett annorlunda ut.

---

⁸³ Johannessen & Tufte, (2003), s. 35-36

⁸⁴ Andersen, (1994), s. 35

3.7 Validitet

Studien har genomförts på ett sätt som kan ge svar på problemformuleringen då den visar hur företag redovisar sina aktuariella vinster och förluster och hur företag redovisade innan IFRS rekommendation IAS 19 implementerades. Den undersöker även om det finns någon gemensam nämnare som kan visa varför en viss redovisningsmetod används när det kommer till redovisningen av aktuariella vinster och förluster.

3.8 Källkritik

De siffror och den information som har tagits från olika årsredovisningar har en hög tillförlitlighet då den informationen har granskats och godkänts av en revisor. Vilket gör att vi kan lita på att allt är korrekt då revisorn har granskat årsredovisningarnas siffror och godkänt dem. De teorier som har använts har också en hög tillförlitlighet då de är rekommendationer från ett organ som är mycket väl insatt i redovisningsfrågor.

De källor som har granskats kritiskt är vissa Internetkällor men författaren har försökt att endast använda sig av källor som anses ha en hög trovärdighet. Litteraturen som har använts i uppsatsen ska också granskas lite kritiskt då det inte är primärkällan. Detta gör att vissa saker i litteraturen kan förvrängas om man jämför med vad som står i primärkällan.

Informationen som är tagen från tidigare forskning anses ha en ganska hög trovärdighet då informationen har forskats och granskats noggrant. Det som gör informationen lite osäker är att den tidigare forskningen inte har undersökt så många företag vilket kan göra att siffrorna kan bli lite felaktiga men själva källan anser författaren vara pålitlig.

4. Empiri

4.1 Inledning

Empirin består av primärdata från undersökningar som gjorts av olika företags årsredovisningar. De kvantitativa data som finns i empirin är artiklar, årsredovisningar, tidigare forskning och annan information från Internet. All data har sammanställts i olika tabeller, diagram och i text. Tabellerna och diagrammen gör att läsaren får en tydligare bild av hur empirin ser ut. Texten i empirin beskriver all data som är betydelsefull vilket gör att det är lättare att avläsa tabellerna och diagrammen samt att frekvensfördelningen blir mer tydlig.

4.2 Kvantitativ data

4.2.1 Redovisningsmetod av aktuariella vinster och förluster enligt IAS 19

Undersökningen har gjorts på alla företag inom Large Cap på grund av att sannolikheten att dessa företag använder sig av IFRS är större än att de mindre företagen gör det. Alla företag inom Large Cap är bestämda även till antalet vilket gör att det inte behövs göra något urval angående dessa. Det finns 56 företag inom Large Cap som undersökningen har utgått ifrån. Årsredovisningarna som har granskats är tagna från år 2008 på grund av att studien strävar efter att vara så aktuell som möjlig. Alla årsredovisningar från år 2009 hade inte offentliggjorts vid början av denna studie vilket hade lett till ett antal bortfall. För att undvika antalet bortfall användes årsredovisningarna från år 2008 som då var de årsredovisningar som var mest aktuella för tillfället.

Redovisningen av aktuariella vinster och förluster framfördes oftast i en not under rubriken pensioner eller ersättningar till anställda i företagens årsredovisningar. En del av företagen redogjorde sina redovisningar av aktuariella vinster och förluster under noten redovisningsprinciper i årsredovisningen.

Företag från Large Cap	Redovisningsmetod av aktuariella vinster och förluster år 2008
ABB	Bortfall
Alfa Laval	Korridorregeln
Alliance Oil company	Direkt mot eget kapital

ASSA Abloy	Korridorregeln
AstraZeneca	Direkt mot eget kapital
Atlas Copco	Korridorregeln
Autoliv	Bortfall
Axfood	Korridorregeln
Boliden	Korridorregeln
Castellum	Bortfall
Electrolux	Korridorregeln
Elekta	Direkt mot resultaträkningen
Ericsson	Direkt mot eget kapital
Fabege	Korridorregeln
Getinge	Korridorregeln
Hakon Invest	Direkt mot resultaträkningen
Handelsbanken	Korridorregeln
Hennes & Mauritz	Direkt mot resultaträkningen
Hexagon	Korridorregeln
Holmen	Direkt mot eget kapital
Hufvudstaden	Bortfall
Husqvarna	Korridorregeln
Industrivärden	Korridorregeln
Investor	Direkt mot resultaträkningen
Kinnevik	Direkt mot eget kapital
Latour	Korridorregeln
Lindab International	Korridorregeln
Lundbergsföretagen	Direkt mot eget kapital
Lundin Mining	Bortfall
Lundin Petroleum	Direkt mot resultaträkningen
Meda	Korridorregeln
Melker Schörling	Bortfall
Millicom International Cellular	Direkt mot eget kapital
Modern Times Group	Bortfall
NCC	Korridorregeln
Nordea	Korridorregeln
Oriflame Cosmetics	Bortfall
Ratos	Korridorregeln
SAAB	Korridorregeln
Sandvik	Korridorregeln
SCA	Direkt mot eget kapital
Scania	Direkt mot eget kapital
SEB	Korridorregeln
Seco Tools	Direkt mot eget kapital
Securitas	Direkt mot resultaträkningen
Skanska	Direkt mot eget kapital
SKF	Korridorregeln
SSAB	Direkt mot resultaträkningen
Stora Enso	Direkt mot eget kapital
Swedbank	Korridorregeln

Swedish Match	Direkt mot eget kapital
Tele 2	Direkt mot resultaträkningen
TeliaSonera	Korridorregeln
Tieto Corporation	Korridorregeln
Trelleborg AB	Korridorregeln
Volvo	Korridorregeln

Tabell 1: Vilken redovisningsmetod av aktuariella vinster och förluster använder sig företagen inom Large Cap av?

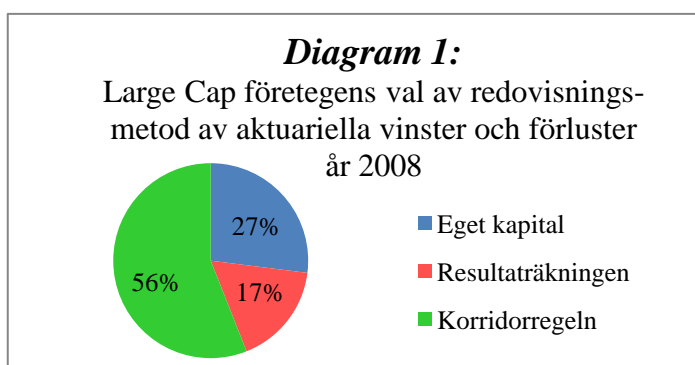
Tabell 1 visar hur alla företag inom Large Cap redovisar sina aktuariella vinster och förluster. Det är totalt 56 företag och 27 av dessa företag har valt att redovisa enligt korridorregeln. Det är 13 företag som redovisar de aktuariella vinsterna och förlusterna direkt mot det egna kapitalet och 8 stycken som redovisar direkt mot resultaträkningen. Det finns ett bortfall på 8 företag då dessa företag inte redovisar enligt IFRS eller så redovisar de sina förmånsbestämda pensioner som avgiftsbestämda pensioner.

Antal företag	56
Bortfall	8
= Företag med förmånsbestämda pensioner	48

Tabell 2: Bortfallets storlek

Tabell 2 visar hur många företag som finns inom Large Cap och hur stort bortfallet är i denna undersökning. Undersökningen granskade 56 stycken företag och 8 stycken av dessa företag redovisade inte aktuariella vinster och förluster. Detta gör att det är 48 företag som redovisar sina aktuariella vinster och förluster. Det är dessa 48 företag som är med i beräkningarna nedanför.

Diagram 1 visar hur många procent av företagen inom Large Cap som redovisar sina aktuariella vinster och förluster direkt mot det egna kapitalet, direkt i resultaträkningen eller enligt korridorregeln. Eftersom det finns ett bortfall på 8 stycken

företag baseras diagrammet på de 48 stycken företag som redovisar aktuariella vinster och förluster. 56 procent av alla företag inom Large Cap redovisar sina aktuariella vinster med och

förluster med hjälp av korridorregeln, 27 procent redovisar de direkt mot eget kapital och 17 procent redovisar direkt mot resultaträkningen. Det är en liten majoritet av alla företag som redovisar sina aktuariella vinster och förluster med hjälp av korridorregeln.

4.2.2 Branscher

Studien har även undersökt om det finns några skillnader eller likheter mellan hur olika branscher väljer att redovisa aktuariella vinster och förluster. Indelningen av branscherna har utgått ifrån företagens huvudsakliga verksamhet vilket är det affärsområde som genererar mest intäkter till företaget. Företagen har på så sätt delats in i tio olika branscher och branschindelning har utgått ifrån en indelning som är gjord av Swedbank⁸⁵. Den tionde och sista branschen kraftförsörjning har inte tagits upp på grund av att det inte finns något företag inom Large Cap som verkar inom denna bransch.

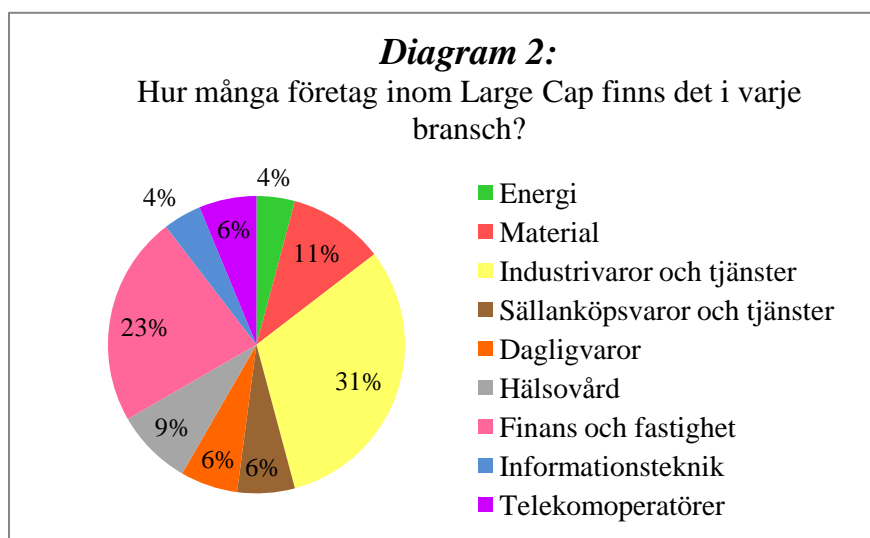

Diagram 2 visar hur många procent av alla

företag inom Large Cap som ingår i varje bransch. Det finns flest företag inom branschen industrivaror och tjänster där 31 procent av företagen hamnar. 23 procent av företagen i Large Cap finns inom Finans och fastighetsbranschen. Därefter är företagen jämnt fördelade på material med 11 procent och hälsovård som har 9 procent. 6 procent av företagen finns inom sällanköpsvaror och tjänster, dagligvaror och telekomoperatörer, de sista 4 procenten finns inom informationsteknik och energibranschen.

⁸⁵ www.swedbank.se, ”branschindelning”

Empiri

Bransch	Antal
Energi	2
Material	5
Industrivaror och tjänster	15
Sällanköpsvaror och tjänster	3
Dagligvaror	3
Hälsovård	4
Finans och fastighet	11
Informationsteknik	2
Telekomoperatörer	3
Totalt	48

Tabell 3: Antal företag inom Large Cap som finns i varje bransch

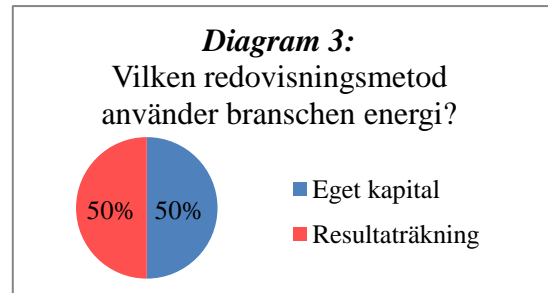
Tabell 3 åskådliggör hur många företag inom Large Cap som finns i varje bransch. De företag som har använts är de företagen som redovisar aktuariella vinster och förluster. Det finns flest företag inom branschen industrivaror och tjänster där det finns 15 företag. 11 av företagen verkar inom branschen finans och fastighet och 5 företag finns inom branschen material. Inom branschen hälsovård finns det 4 företag och 3 företag verkar i branscherna sällanköpsvaror och tjänster och telekomoperatörer. 2 av företagen finns inom branscherna energi och informationsteknik.

Bransch	Företag				
Energi	Alliance Oil Company	Lundin Petroleum			
Material	Boliden	Holmen	SCA	SSAB	Stora Enso
Industrivaror och tjänster	Alfa Laval	ASSA	Atlas Copco	Hexagon	
	NCC	SAAB	Sandvik	Scania	
	Seco Tools	Securitas	Skanska	SKF	
	Volvo	Trelleborg AB		Lindab Inter.	
Sällanköpsvaror och tjänster	Elektrolux	H&M	Husqvarna		
Dagligvaror	Axfood	Hakon Invest		Swedish Match	
Hälsovård	AstraZeneca	Elektra	Getinge	Meda	
Finans och fastighet	Fabege	Investor	SEB	Handelsbanken	
	Kinnevik	Latour	Nordea	Industrivärden	
	Lundebergföretagen		Ratos	Swedbank	
Informationsteknik	Ericsson	Tieto			
Telekomoperatörer	Millicom Int.	Tele2	TeliaSonera		

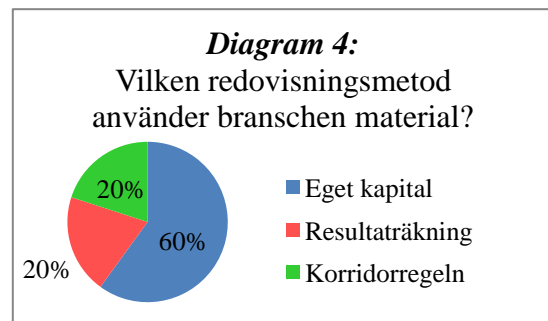
Tabell 4: Branschindelning av företagen inom Large Cap

I tabell 4 avläses vilka företag inom Large Cap som ingår i varje bransch. Här är det de 48 företag som redovisar sina aktuariella vinster och förluster som har tagits med.

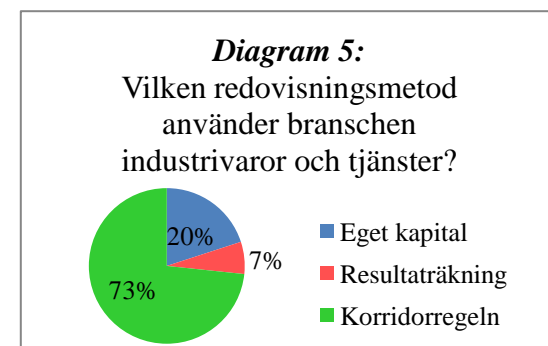
Diagram 3 visar hur många företag inom branschen energi som redovisar sina aktuariella vinster och förluster mot eget kapital och resultaträkningen. Diagrammet visar att 50 procent av företagen inom branschen energi använder sig av metoden att redovisa de aktuariella vinsterna och förlusterna mot det egna kapitalet och 50 procent redovisar allt direkt i resultaträkningen.

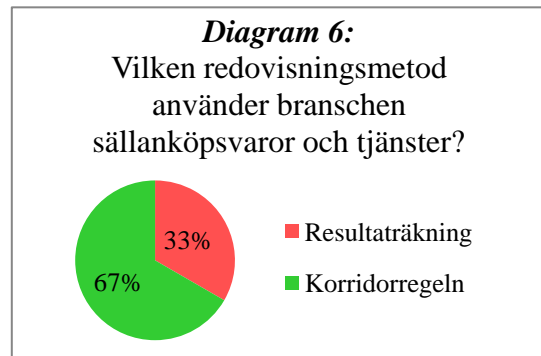
I diagram 4, branschen inom material, redovisar sina aktuariella vinster och förluster och de visar att 60 procent av företagen redovisar dessa mot det egna kapitalet. 20 procent redovisar i enhet med korridorregeln och de resterande 20 procenten av företagen redovisar mot resultaträkningen. Inom branschen material redovisar en majoritet av företagen sina vinster och förluster mot det egna kapitalet.

I diagram 5 åskådliggörs det vilket redovisningsmetod företag inom branschen industrivaror och tjänster använder vid redovisning av aktuariella vinster och förluster. I denna bransch är det korridorregeln som är dominerande då hela 73 procent av alla företag använder sig av denna metod. Metoden om att redovisa direkt mot eget kapital är det 20 procent av företagen som använder och endast 7 procent av företagen använder sig av resultaträkningen.

Hur redovisar företag inom branschen sällanköpsvaror och tjänster sina aktuariella vinster och förluster? I diagram 6 visas att det är 67 procent av alla företag som använder sig av korridorregeln och 33 procent av företagen använder sig av resultaträkningen för att redovisa aktuariella vinster och förluster. Ingen av företagen inom denna bransch använder sig av metoden att redovisa mot det egna kapitalet.

I diagram 7 har det förtydligats vilken redovisningsmetod företagen inom branschen dagligvaror använder. Här finns det ingen redovisningsmetod som sticker ut utan alla metoder används lika mycket av företagen. 34 procent av företagen använder eget kapital som redovisningsmetod av de aktuariella vinsterna och förlusterna, 33 procent använder sig av resultaträkningen och korridorregeln.

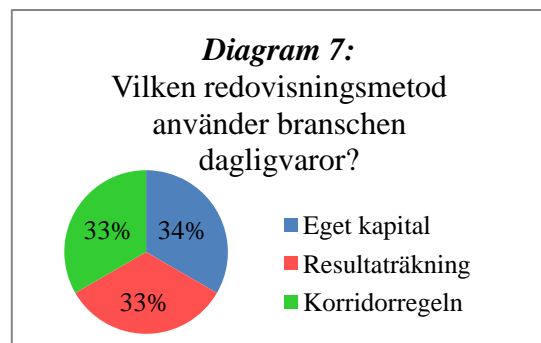

Diagram 8 visar att 50 procent av företagen inom branschen hälsovård redovisar sina aktuariella vinster och förluster enligt korridorregeln. Metoden att redovisa de aktuariella vinsterna och förlusterna mot det eget kapital är det 25 procent av alla företag inom branschen hälsovård som använder sig av. Det är även 25 procent av företagen som redovisar sina vinster och förluster mot resultaträkningen.

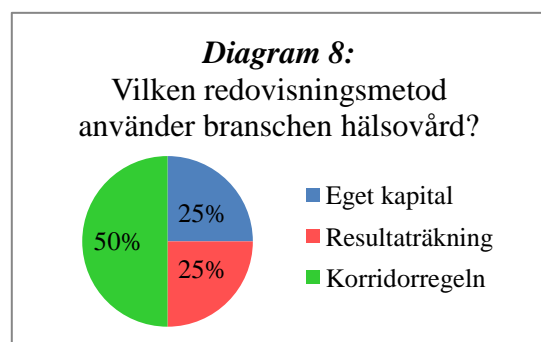
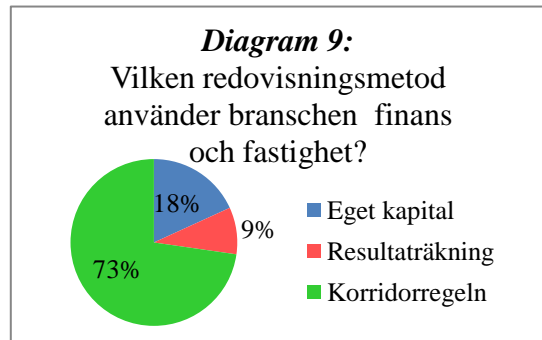
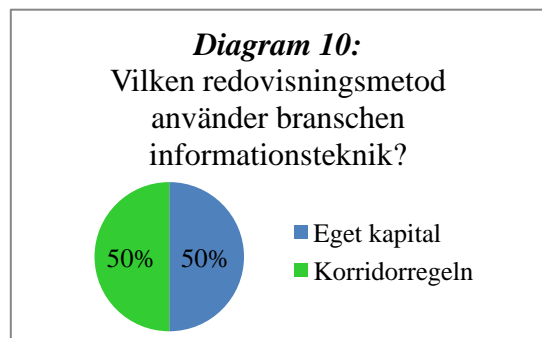

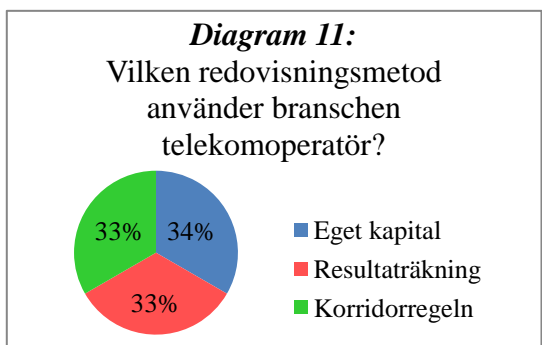
Diagram 9 visar vilken redovisningsmetod branschen finans och fastighet använder sig av. Här är det korridorregeln som överrepresenterad då 73 procent av alla företag inom denna bransch använder sig av denna metod. 18 procent av företagen använder sig av metoden att redovisa mot det egna kapitalet och 9 procent redovisar vinsterna och förlusterna i resultaträkningen.

Inom branschen informationsteknik i diagram 10 kan utläsas att de redovisar sina aktuariella vinster och förluster. Inget av företagen väljer att redovisa mot resultaträkningen. Hälften av företagen, det vill säga 50 procent har valt att redovisa mot det egna kapitalet och den andra hälften av företagen har valt att redovisa enligt korridorregeln.

I diagram 11 visas det hur branschen telekomoperatörer redovisar sina aktuariella vinster och förluster. Fördelningen mellan de tre metoderna är jämn och det finns ingen metod som sticker ut. Det är 34 procent av företagen som redovisar mot det egna kapitalet och 33 procent redovisar i resultaträkningen.

Korridorregeln är det 33 procent av alla företag som använder sig av för att redovisa sina aktuariella vinster och förluster.

4.2.3 Innan IAS 19

Studien har även undersökt hur redovisningen av pensioner såg ut innan rekommendationen IAS 19 började tillämpas. På grund av att IAS 19 infördes 2004 granskades först år 2003 men många av företagen hade redan börjat anpassa sig till redovisningsrådets rekommendation RR 29 detta år vilket gjorde att årsredovisningarna för 2002 granskades istället. Företagen som undersöktes valdes slumpvis ut bland de 48 företag som verkade inom Large Cap och de företag som redovisade aktuariella vinster och förluster. Efter att 20 företag hade granskats kunde man se att alla företag använde sig av samma metod för att redovisa pensioner vilket gjorde att alla företag inom Large Cap inte granskades.

Företagen redovisade sina pensioner i balansräkningen under rubriken avsättningar och avsättningar till pensioner. Det fanns ingen not i årsredovisningarna som specialiserade vad som ingick under rubriken avsättningar till pensioner. Jämförbarheten var stor mellan företagen men det gick inte att utläsa så mycket mer än hur stora pensionsskuldena var. En mer detaljerad redovisning av pensionerna fanns endast vid de pensioner som utgick till VD:n och styrelsen. De företag som granskades var Axfood, Boliden, Ericsson, Getinge, H&M, Hexagon, Holmen, Industrivärden, Investor, Kinnevik, NCC, Ratos, SAAB, Sandvik, Scania, Skanska, SSAB, TeliaSonera och Trelleborg.

4.2.4 Årets resultat

Studien ska även granska om det finns något samband mellan hur stort resultat företagen har och vilken redovisningsmetod de väljer att använda. De företag som har granskats är de företag som verkar inom Large Cap och redovisar aktuariella vinster och förluster, vilket är 48 stycken företag. Företagen Alliance Oil Company och Millicom International Cellular togs bort då dessa företag redovisade årets resultat i amerikanska dollar och en omräkning av denna valuta skulle inte ge ett rättvist resultat om dagens kurs skulle användas. Dessa bortfall gör att det endast är 46 stycken företag som är med i beräkningarna nedan.

Empiri

	Medeltal	Median
Eget kapital	1 068	1 006
Resultaträkningen	– 1 197	1 218
Korridorregeln	1 836	1 298

Tabell 5: Medeltalen och medianen av årets resultat för respektive redovisningsmetod av aktuariella vinster och förluster.

Tabell 5 visar hur medeltalet och medianen ser ut av årets resultat för respektive redovisningsmetod. Medeltalet av årets resultat för de företag som använder metoden att redovisa sina aktuariella vinster och förluster mot det egna kapitalet blev 1 068 miljoner kronor och medianen visade sig vara 1 006 miljoner kronor. Företagen som redovisar via resultaträkningen har ett medeltal på – 1 197 miljoner kronor och en median på 1 218 miljoner kronor. 1 836 miljoner kronor är det medeltal som företagen som redovisar enligt korridorregeln har och medianen är 1 298 miljoner kronor.

I diagram 12 har det gjorts intervaller på årets resultat i miljoner svenska kronor. De intervaller som har använts är intervaller om 3 000 miljoner kronor. Dessa intervaller har valts för att spridningen på årets resultat var stor. Flera intervaller hade gjort att det hade varit svårt att utläsa diagrammet och spridningen hade varit svår att jämföra. På grund av att det inte fanns så många företag som hade ett resultat över 9 000 miljoner kronor så slutade intervallet på 9 000 miljoner kronor.

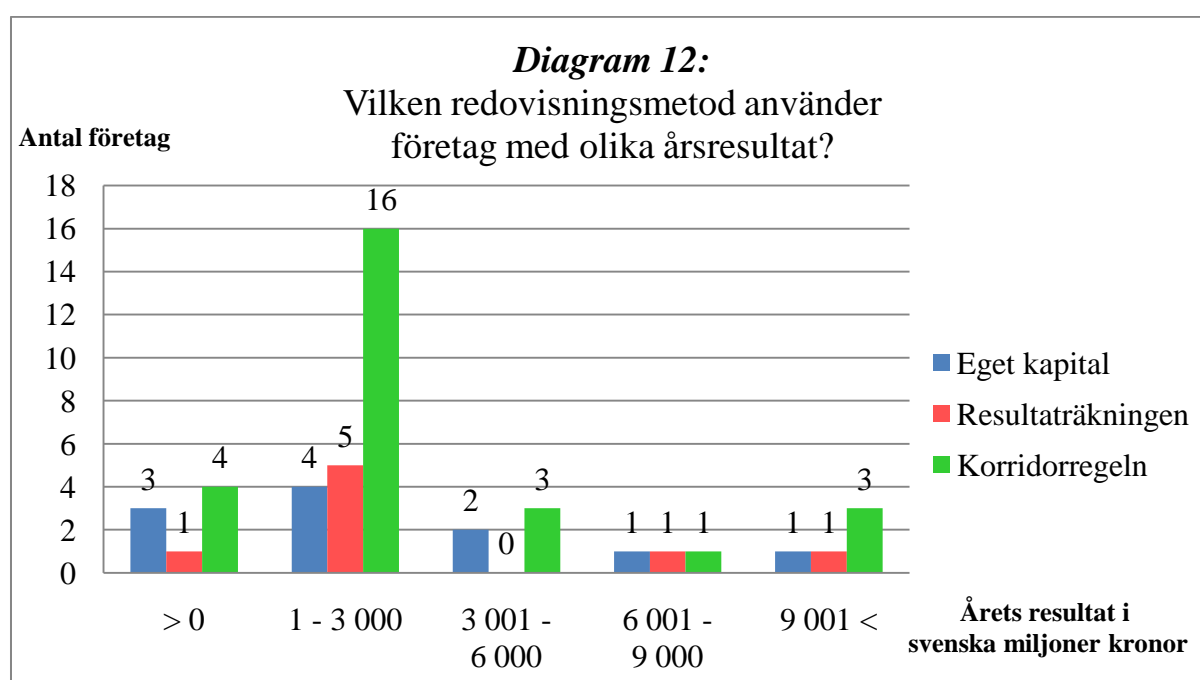

Diagram 12 visar om det finns någon gemensam nämnare mellan hur företag redovisar aktuariella vinster och förluster och hur stort årsresultat företaget har. Av de företag som har ett negativt resultat redovisar fyra företag enligt korridorregeln, tre företag redovisar mot det egna kapitalet och ett företag mot resultaträkningen. Utifrån de företagen som har ett resultat på en miljon upp till tre miljoner kronor redovisade 16 av dessa företag sina aktuariella vinster och förluster enligt korridorregeln, fem redovisade mot det egna kapitalet och fyra mot resultaträkningen. Det är två företag som redovisar aktuariella vinster och förluster mot det egna kapitalet och tre som redovisar enligt korridorregeln av de företag som har ett resultat på 3 001 – 6 000 miljoner kronor. Ett av de företag som har ett årsresultat på 6 001 – 9 000 miljoner kronor redovisar sina aktuariella vinster och förluster enligt korridorregeln, ett företag redovisar mot det egna kapitalet och ett mot resultaträkningen. Det är fem företag som har ett resultat på över 9 001 miljoner kronor och tre av dessa företag redovisar enligt korridorregeln och ett mot det egna kapitalet och det sista enligt resultaträkningen.

4.2.5 Diskonteringsräntan

Det har gjorts en undersökning om diskonteringsräntan kan ha en påverkan vid val av redovisningsmetod när det kommer till de aktuariella antagandena och om redovisningsmetoderna har en liknande diskonteringsränta. Undersökningen har studerat företagen inom Large Cap som redovisar aktuariella vinster och förluster vilket är 48 stycken företag. Det var endast 43 av dessa 48 företag som kunde granskas då fem företag inte redovisade vilken diskonteringsränta de använde vid beräkningen av de aktuariella antagandena. De företag som togs bort i denna undersökning var: Alliance Oil Company, Elekta, Fabege, Lundin Petroleum och Millicom International Cellular.

	Medeltal	Median
Eget kapital	4,43 %	4,125 %
Resultaträkningen	4,33 %	4 %
Korridorregeln	4,58 %	4,25 %

Tabell 6: Medeltalen och medianen av diskonteringsräntan för respektive redovisningsmetod av aktuariella vinster och förluster.

Empiri

Tabell 6 visar hur medeltalen och medianerna ser ut av diskonteringsräntan för varje redovisningsmetod. Genomsnittet av hur stor diskonteringsränta de företag som väljer att redovisa sina aktuariella vinster och förluster mot det egna kapitalet är 4,43 procent och medianen är på 4,125 procent. Redovisningen mot resultaträkningen visar att de använder en genomsnittligt låg diskonteringsränta på 4,33 procent med en median på 4 procent. Korridorregeln är den redovisningsmetod som använder sig av den högsta diskonteringsräntan med ett genomsnitt på 4,58 procent och en median på 4,25 procent.

	Högsta diskonteringsräntan	Lägsta diskonteringsräntan
Eget kapital	5,7 %	3 %
Resultaträkningen	5,6 %	3,3 %
Korridorregeln	6,9 %	3,5 %

Tabell 7: Högsta och lägsta diskonteringsräntan för respektive redovisningsmetod.

Tabell 7 visar hur stor spridningen är mellan den högsta och lägsta diskonteringsräntan för varje redovisningsmetod. Företaget som använder sig av den högsta diskonteringsräntan har en räntesats på 6,9 procent och det företaget redovisar enligt korridorregeln. Det företag som har den lägsta diskonteringsräntan och en räntesats på 3 procent redovisar sina aktuariella vinster och förluster mot det egna kapitalet.

5. *Analys*

5.1 *Inledning*

I detta avsnitt har resultaten från den empiriska undersökningen analyseras. Analysen av undersökningen har baserats på hur företag redovisar sina aktuariella vinster och förluster samt på en jämförelse mellan hur företag i olika branscher redovisar sina aktuariella vinster och förluster. Den tar också upp om årets resultat kan ha någon påverkan till varför företag väljer att använda sig av en speciell redovisningsmetod när det kommer till redovisningen av aktuariella vinster och förluster.

Empiriundersökningen visar att det är 48 företag inom Large Cap som redovisar aktuariella vinster och förluster vilket gav ett bortfall på 8 stycken företag. Den metod som enligt undersökningen är vanligast att företagen använder sig av är korridorregeln som 56 procent av alla företag använde sig av.

Innan rekommendationen IAS 19 implementerades i Sverige redovisade företagen i Large Cap pensionerna under rubriken avsättningar i balansräkningen. Detta sätt att redovisa skapade en stor jämförbarhet men saknade en mer ingående information om hur pensionsskulderna såg ut.

5.2 *Branschanalys*

En del av studiens syfte är att se om redovisningen av aktuariella vinster och förluster skiljer sig åt mellan olika branscher. I empiriundersökningen delades alla företag inom Large Cap in i nio olika branscher för att se om det fanns några skillnader och likheter mellan hur de redovisar sina aktuariella vinster och förluster.

Den metod som flest företag inom alla branscher väljer att använda sig av är korridorregeln. Majoriteten av alla företag som använder sig av korridorregeln verkar inom branscherna, sällanköpsvaror och tjänster, hälsovård, finans och fastighet samt inom branschen informationsteknik. Även om korridorregeln är vanligast är det inga företag inom branschen energi som använder sig av den metoden. Den metod som minst antal företag väljer att

att använda sig av, är metoden där de aktuariella vinsterna och förlusterna redovisas direkt mot resultaträkningen. I branscherna industrivaror och tjänster, material, finans och fastighet, informationsteknik ligger metoden att redovisa de aktuariella vinsterna och förlusterna mot resultaträkningen i minoritet. Metoden om att redovisa via resultaträkningen är vanlig i energibranschen enligt denna undersökning då hälften av alla företag använder sig av denna modell.

Metoden om att redovisa aktuariella vinster och förluster mot det egna kapitalet används av nästan hälften av alla företag inom branscherna energi, material och informationsteknik. Ingen av företagen inom Sällanköpsvaror och tjänster använde sig dock av denna metod. Inom branscherna dagligvaror och telekomoperatörer finns det ingen metod som har en majoritet eller minoritet utan alla tre metoderna är lika vanliga.

5.2.1 Chi-två test

Ett Chi-två test har utförts för att se om det föreligger ett samband mellan olika branscher och deras val av redovisningsmetod av aktuariella vinster och förluster från år 2008.

Hypotesprövning:

- H_0 : Det finns inte ett samband mellan branscher och val av redovisningsmetod av aktuariella vinster och förluster.
- H_1 : Det finns ett samband mellan branscher och val av redovisningsmetod av aktuariella vinster och förluster.

Analys

Bransch	Eget kapital	Resultaträkning	Korridorregeln	Totalt
Energi	1	1	0	2
Material	3	1	1	5
Industrivaror	3	1	11	15
Sällanköpsvaror	0	1	2	3
Dagligvaror	1	1	1	3
Hälsovård	1	1	2	4
Finans och fastighet	2	1	8	11
Informationsteknik	1	0	1	2
Telekomoperatör	1	1	1	3
Totalt	13	8	27	48

Tabell 8: Chi-två test

χ^2 i detta test blev 13,46. Den kritiska punkten är 28,87 då signifikansnivån är på 5 % och frihetsgraderna 18. Chi-två värdet överstiger inte den kritiska punkten vilket gör att H_0 ska accepteras och H_1 förkastas. Detta chi-två test visar alltså att det inte finns något samband mellan branscher och val av redovisningsmetod av aktuariella vinster och förluster enligt denna undersökning endast representerar dessa företag i detta nu. Detta test är inte representativt för hela populationen. För en utförligare beskrivning av uträkningen se bilaga 3.

5.3 Analys av årets resultat

Resultaten från empiriundersökningen visar att de olika metoderna att redovisa aktuariella vinster och förluster är utspridda på olika årsresultat och att det inte finns någon metod som är vanligare vid ett högt eller lågt resultat. Undersökningen visar att det är många företag som har ett resultat mellan en krona upp till tre miljoner kronor och att det är flest företag som väljer att använda sig av korridorregeln. Korridorregeln är också vanligast för de företag som har ett resultat på över nio miljoner per år samt för de företag som har ett negativt årsresultat.

Metoden att redovisa mot det egna kapitalet är vanligast bland företagen som har ett lägre årsresultat. Att redovisa aktuariella vinster och förluster mot resultaträkningen är vanligast bland de företag som har ett års resultat på en krona upp till tre miljoner kronor. Metoden att redovisa mot resultaträkningen har även företag som har ett årsresultat på 6 miljoner och

Analys

---

uppåt. Detta resultat är dock lite missvisande då det är fler företag som redovisar enligt korridorregeln än de andra två metoderna.

Om diagram 12 skulle göras till antal företag i procent istället för antal företag, blir resultatet lite annorlunda (*se diagram 13 i bilaga 2*). Detta gör att metoden att redovisa enligt resultaträkningen är vanligast hos de företag som har ett högt årsresultat. Redovisningsmetoden att redovisa aktuariella vinster och förluster mot det egna kapitalet är då vanligast hos de företag som har ett lågt årsresultat. Företagens val av redovisningsmetod är som sagt utspritt och över olika resultat.

Medeltalen för företagens årsresultat visar att korridorregeln är den redovisningsmetod som är vanligast bland företagen med ett högt årsresultat. Att redovisa aktuariella vinster och förluster i resultaträkningen är vanligast bland de företag som har ett lågt årsresultat i genomsnitt.

5.4 Analys av diskonteringsräntan

IAS 19 har som sagt tre rekommendationer om hur aktuariella vinster och förluster ska redovisas. För att kunna räkna ut eventuella vinster eller förluster krävs en diskonteringsränta. Empiriundersökningen av diskonteringsräntan kom fram till att redovisningsmetoden enligt korridorregeln är den metod som använder sig av den högsta genomsnittliga diskonteringsräntan. Den redovisningsmetod som använder sig av den lägsta genomsnittliga diskonteringsräntan är den metod där företagen redovisar aktuariella vinster och förluster i resultaträkningen.

En jämförelse mellan de tre metoderna visar att diskonteringsräntan inte skiljer sig så mycket ifrån varandra. Medianen är en aning lägre än medeltalet för varje metod vilket visar på att några företag har en avvikande hög diskonteringsränta som drar upp medeltalet. Det kan också betyda att många företag använder sig av en diskonteringsränta som ligger precis under medianen vilket gör att mediantalet ger en mer rättvisande bild av hur stor diskonteringsräntan är i genomsnitt.

Tabell 7 visas den högsta och den lägsta diskonteringsräntan inom varje redovisningsmetod. Ett företag som redovisar enligt korridorregeln har en väldigt hög diskonteringsränta, den

Analys

---

ligger på 6,9 procent. Detta är en stor skillnad om man ser till företaget som använder sig av redovisningsmetoden att redovisa via resultaträkningen, där är den högsta diskonteringsräntan 5,6 procent. Företaget som har den högsta diskonteringsräntan och redovisar aktuariella vinster och förluster mot det egna kapitalet har en ränta på 5,7 procent. Detta kan visa på att de företag som har en lite högre diskonteringsränta väljer att redovisa enligt korridorreglerna.

Den lägsta diskonteringsräntan har redovisningsmetoden eget kapital som har en ränta på tre procent. Skillnaden upp till korridorreglerna som har den största lägsta räntan på 3,5 procent är inte stor vilket kan påvisa att även om korridorreglerna har den högsta diskonteringsräntan så skiljer det sig inte så mycket från de andra metoderna då den lägsta räntan nästan är lika låg som räntan de andra metoderna använder sig av.

6. Tolkning

6.1 Inledning

All data som har samlats in från empiriundersökningen har tolkats. De tre olika metoderna att redovisa aktuariella vinster och förluster har tolkats och denna studie har jämförts med de tidigare studier som har tagits upp i denna uppsats.

6.2 Tre redovisningsmetoder

De flesta företagen inom Large Cap har valt att redovisa sina aktuariella vinster och förluster enligt korridorregeln. Detta leder till redovisningen av aktuariella vinster och förluster skjuts upp vilket gör att det belopp som redovisas i balansräkningen inte kommer stämma överrens med hur den verkliga pensionsskulden ser ut. Om företagen använder denna redovisningsmetod leder det till att företagen inte redovisar hela pensionsskulden och detta tycker Fasshauer, Glaum och Street inte om.

Det som är en fördel med denna metod är att om det förekommer små förändringar i de aktuariella vinsterna och förlusterna så ska de eventuella små förändringarna ta ut varandra på lång sikt. Detta medför att resultaträkningen inte behöver påverkas av alla små förändringar i de aktuariella vinsterna och förlusterna. Nackdelen med att redovisa enligt denna metod är som sagt att den pensionsskuld som redovisas i balansräkningen kommer skilja sig från den verkliga pensionsskulden.

Metoden att redovisa aktuariella vinster och förluster mot det egna kapitalet har cirka en fjärdedel av alla företag inom Large Cap valt att använda sig av. Det som är fördelarna med att använda sig av denna metod är att om det uppstår ett över- eller underskott är det mer väsentligt att redovisa detta i balansräkningen än det är i resultaträkningen. Det gör att metoden är lätt att använda och att granska. Claes Janzon och Johan Ericsson säger att denna metod ökar volatiliteten i det egna kapitalet men att volatiliteten i resultaträkningen minskar. En nackdel med denna metod kan även vara att det måste göras aktuariella beräkningar kvartalsvis som kan öka kostnaderna.

Tolkning

Att redovisa aktuariella vinster och förluster i resultaträkningen använder sig 17 procent av alla företag inom Large Cap i denna undersökning. Att redovisa enligt denna metod gör att volatiliteten i resultaträkningen ökar.

Innan IAS 19 infördes redovisade företagen inom Large Cap sina pensioner i balansräkningen under rubriken avsättningar och avsättningar till pensioner. Detta sätt att redovisade underlättade jämförbarheten och flera företag kunde jämföras med varandra. Idag finns det tre redovisningsmetoder att välja bland vilket gör att det är svårare att jämföra pensionerna mellan företag om de använder olika metoder. Det som är en fördel idag är att pensionerna är preciserade och det finns mycket information att hämta från årsredovisningarna. Före rekommendationen IAS 19 kunde man inte avläsa så mycket mer än hur stora företagens pensionsskulder var.

6.3 Kongruensprincipen

Kongruensprincipen säger att alla förändringar i det egna kapitalet ska redovisas i resultaträkningen. Metoden att redovisa aktuariella vinster och förluster mot det egna kapitalet strider mot denna princip då denna metod säger att redovisningen endast ska ske i det egna kapitalet. Det finns vissa undantag som gör att det ibland går att avvika från denna princip. De andra två metoderna att redovisa aktuariella vinster och förluster på strider inte mot denna princip utan de redovisar förändringarna i resultaträkningen. Korridorregeln redovisar dock inte alla förändringar i resultaträkningen utan om det förekommer små förändringar i de aktuariella antagandena redovisas de ej.

6.4 Jämförelse med tidigare studier

Undersökningen i denna uppsats visar på att korridorregeln är den redovisningsmetod som är vanligast bland företagen inom Large Cap. Denna studie överrensstämmer med rapporten från PricewaterhouseCoopers där korridorregeln också var dominerande. Studien från PricewaterhouseCoopers visade att det var 73 procent av företagen i som använde sig av korridorregeln och i denna undersökning är det 56 procent av alla företag inom Large Cap

Tolkning

---

som använder sig av denna metod. Redovisningsmetoden är dominerande i båda studierna men i denna studie har korridorregeln inte lika stor majoritet som i undersökningen från PricewaterhouseCoopers.

Metoden att redovisa aktuariella vinster och förluster mot det egna kapitalet hade 27 procent av företagen i denna undersökning använt sig av och 24 procent i rapporten från PricewaterhouseCoopers. Detta är ett resultat som visar att cirka en fjärdedel av alla företag använder sig av metoden att redovisa mot det egna kapitalet.

Det är 17 procent av alla företag i denna studie som redovisningar aktuariella vinster och förluster i resultaträkningen. Enligt undersökningen av PricewaterhouseCoopers är det endast tre procent av företagen som redovisar mot resultaträkningen, detta är en ganska stor skillnad vid en jämförelse med denna studie. Redovisningsmetoden att redovisa mot resultaträkningen har alltså använts av allt fler företag år 2008 än vad företagen gjorde år 2006.

Vid en jämförelse med studien som Fasshauer, Glaum och Street gjorde av företagen i Europa är resultaten tämligen lika. Korridorregeln är den metod flest företag använder sig av i deras studie och i denna. Metoden att redovisa aktuariella vinster och förluster enligt resultaträkningen är dock inte lika vanlig som i denna undersökning. I undersökningen gjord av Fasshauer, Glaum och Street var det endast tre procent som använde sig av resultaträkningen vid redovisning av aktuariella vinster och förluster.

Fasshauer, Glaum och Street gjorde också en liten studie där de undersökte företag i Sverige och där var det 86 procent av alla företag som använde sig av korridorregeln vilket är 30 procent mer än vad företagen i denna studie gjorde. 14 procent redovisade aktuariella vinster och förluster mot det egna kapitalet och det fanns inga företag som använde sig av metoden att redovisa alla vinster och förluster i resultaträkningen. Undersökning som gjordes av Fasshauer, Glaum och Street skiljer sig från undersökningen i denna uppsats. Detta kan bero på att antalet företag som är granskade i denna uppsats är större än antalet företag som granskades i undersökningen gjord av Fasshauer, Glaum och Street.

Alla tre studier visar att de flesta företagen har valt att använda sig av korridorregeln vid redovisning av aktuariella vinster och förluster. Metoden att redovisa mot det egna kapitalet är den metod som är näst vanligast som ca 25 procent av alla företag har valt att använda sig av. Redovisningen av aktuariella vinster och förluster i resultaträkningen, är den metod som minst

Tolkning

---

antal företag har valt att använda sig av. I denna studie är det 17 procent av alla företag inom Large Cap som använder sig av denna metod men i den andra två studierna är det endast 3 procent av företagen.

7. Slutsats

Slutsatsen i denna uppsats kommer sammanfatta den viktigaste informationen av de studier som har utförts. Slutsatsen ska även ge svar på problemformulering: Hur redovisar företag sina aktuariella vinster eller förluster?

Uppsatsen har studerat företags redovisning av aktuariella vinster och förluster och kommit fram till att den vanligaste metoden för att redovisa aktuariella vinster och förluster är korridorregeln. I denna studie var det 56 procent av alla företag inom Large Cap som använde sig av denna metod. Meningen med denna metod är att företagen inte ska behöva redovisa eventuella små vinster och förluster då dessa kan komma att ta ut varandra under en längre period. En anledning till att företagen inom Large Cap använder sig av denna metod kan vara att denna metod leder till en minskad volatilitet i resultaträkningen.

Metoden att redovisa aktuariella vinster och förluster mot det egna kapitalet använde sig 27 procent av alla företag inom Large Cap och 17 procent av företagen använde sig av metoden att redovisa vinsterna och förlusterna i resultaträkningen. Redovisningen av aktuariella vinster och förluster i resultaträkningen ger en rättvisande bild av hur stor pensionsskulden är men en nackdel är att volatiliteten i resultaträkningen kan öka vid stora förändringar av de aktuariella antagandena. Fördelen med att redovisa de aktuariella vinsterna och förlusterna mot det egna kapitalet är att det inte resulterar i några svängningar i resultaträkningen och det anses vara mer relevant att redovisa ett över- eller underskott i det egna kapitalet. En nackdel är att det istället kan leda till svängningar i det egna kapitalet och att denna metod avviker från en grundregel inom redovisning nämligen kongruensprincipen.

I och med att IAS 19 implementerades kunde företagen välja mellan tre olika metoder att redovisa sina aktuariella vinster och förluster. Innan rekommendationen kom redovisade företagen enligt de lagar och standarder som fanns inom varje land. IAS 19 underlättade jämförbarheten av aktuariella vinster och förluster mellan olika länder då företagen inom varje land använde sig de regler och rekommendationer som fanns i varje land innan IAS 19 kom. Införandet av IAS 19 ledde på ett sätt till en minskad jämförbarhet mellan företagen i Sverige då det nu fanns en möjlighet för företagen att använda sig av tre olika metoder för att redovisa sina aktuariella vinster och förluster. Detta gör som sagt att jämförbarheten mellan

Slutsats

---

företagen i Sverige minskar och det är en av de viktigaste egenskaperna enligt IASB's föreställningsram. Jämförbarheten ska försöka vara så hög som möjligt.

Ett delproblem var att undersöka om det fanns några skillnader mellan olika branscher och deras val av redovisningsmetod. Korridorregeln var vanligast inom branscherna som verkade inom industrivaror och tjänster, finans och fastighet, sällanköpsvaror och tjänster, hälsovård och informationsteknik. I branscherna som opererar inom material, energi och informationsteknik använde sig till större delen av företagen metoden att redovisa aktuariella vinster och förluster mot det egna kapitalet. I resterande branscher var de olika metoderna ganska utspridda men korridorregeln var vanligast. I analysen framgår det att det inte finns något statistiskt samband mellan val av redovisningsmetod när det gäller aktuariella vinster och förluster och branscher.

Storleken på diskonteringsräntan påverkar pensionsskulden storlek, en ökning av diskonteringsräntan leder till en minskning av pensionsskulden. Om ett företag har många anställda kan en liten ökning eller minskning av diskonteringsräntan leda till stora förändringar av pensionsskulden. Skillnaden mellan medelvärdet av diskonteringsräntan för de olika metoderna att redovisa aktuariella vinster och förluster var 0,25 procentenheter vilket inte är en så stor skillnad.

Den största skillnaden av diskonteringsräntan är skillnaden mellan den högsta diskonteringsräntan och de olika redovisningsmetoderna. Det finns ett företag som har en diskonteringsränta på 6,9 procent och detta företag tillämpar korridorregeln. Ett annat företag använder sig av metoden att redovisa aktuariella vinster och förluster i resultaträkningen och detta företag hade en diskonteringsränta på 5,6 procent. Det är en stor skillnad på 1,3 procentenheter mellan de olika redovisningsmetoderna som kan ge stora effekter på företagens pensionsskulder.

De företagen som i genomsnitt hade högst årsresultat redovisade enligt korridorregeln och de företagen med lägst årsresultat redovisade sina aktuariella vinster och förluster i resultaträkningen. Att redovisa sina pensioner i resultaträkningen kan som sagt resultera i stora svängningar i resultaträkningen och det kan kanske vara en anledning till varför den metoden har lägst resultat. Med hjälp av korridorregeln behöver företagen inte redovisa små förändringar av pensionsskulden.

7.2 Egna reflektioner

Idag finns det som sagt tre olika metoder för redovisning av aktuariella vinster och förluster och ur en läsares synvinkel försvårar det jämförbarheten. Som läsare är det svårt att jämföra olika företags pensioner och eventuella aktuariella vinster och förluster som kan uppstå då det finns olika alternativ att redovisa på. Om det endast skulle finnas en rekommendation om hur redovisningen av aktuariella vinster och förluster går till så hade jämförbarheten stigit och det var från början ett av målen med införandet av IAS 19. Rekommendationerna om olika metoder att redovisa aktuariella vinster och förluster på är ur ett företagsperspektiv bra då företagen kan använda sig av den metod som passar deras verksamhet och resultat bäst.

Resultatet om hur företagen inom Large Cap redovisar sina aktuariella vinster och förluster anser författaren vara ett resultat som är mycket trovärdigt då det grundar sig i årsredovisningar som har fastställts av revisorer och det speglar redovisningen från ett visst segment. Diagram 12 som handlar om årets resultat och detta diagram har delats in i olika intervaller. Detta gör att resultatet kan variera beroende på hur indelningen ser ut och det är något som författaren är medveten om. Det fanns några extremvärden som kunde tagits bort för att få ett lite mer rättvist resultat av företagets årsresultat men jag valde ändå att ta med dem för att de skulle representera alla företag även de som hade stora eller små vinster och förluster.

7.3 Framtida studier

Ett tillvägagångssätt som vore intressant att undersöka i framtida studier vore att undersöka hur andra länder redovisar aktuariella vinster och förluster och sedan göra en jämförelse med Sverige. Speciellt England då många företag i England redovisade sina aktuariella vinster och förluster i det egna kapitalet. Detta ledde till att IASB att kände påtryckningar och införde denna redovisningsmetod. Det skulle vara intressant att se hur företagen i England redovisar aktuariella vinster och förluster då de introducerade metoden att redovisa mot det egna kapitalet.

Ett annat förslag till framtida studier vore att göra intervjuer med olika företag för att se om det finns någon anledning till varför de väljer att använda en viss redovisningsmetod när det

Slutsats

---

kommer till redovisningen av aktuariella vinster och förluster. Det vore även intressant att se hur aktuarierna ser på valen av redovisningsmetod och om de rekommenderar någon metod för en viss bransch eller för ett visst resultat.

Källor

Internet

Arbetsgivarverket

Avtal & skrifter, Skrifter, Nytt pensionsavtal för statligt anställda (PA 03)

<http://www.arbetsgivarverket.se/upload/Avtal-Skrifter/Skrifter/Pensionsbroschyrwebb.pdf>

Hämtad: 2010-05-24

BusinessDictionary

International Financial Reporting Standards (IFRS)

<http://www.businessdictionary.com/definition/International-Financial-Reporting-Standards-IFRS.html> Hämtad: 2010-04-16

BusinessDictionary

International Accounting Standards (IAS)

<http://www.businessdictionary.com/definition/International-Accounting-Standards-IAS.html>

Hämtad: 2010-04-16

FAR Komplet

Revisionens A till Ö, Uppslagsorden, F, Försiktighetsprincipen

http://www.farsrskomplett.se.till.biblextern.sh.se/foing-customer/document.do?searchHit=1&idPath=RTN65539@@RTN65542@@RTN0000248C@@RTN0000248D@@TN00002498@@N70903&searchResultId=1036998904_1274705565198#N70903 Hämtad: 2010-05-24

FAR Komplet

Revisionens A till Ö, Uppslagsorden, K, Kongruensprincipen

http://www.farsrskomplett.se.till.biblextern.sh.se/foing-customer/document.do?searchHit=1&idPath=RTN65539@@RTN65542@@RTN0000248C@@RTN0000248D@@TN0000249D@@N68947&searchResultId=1745534177_1274337497367#N68947 Hämtad: 2010-05-20

FAR Komplet

Samlingsvolymen – redovisning, RR och URA, rekommendationer, RR 29

http://www.farsrskomplett.se.till.biblextern.sh.se/foing-customer/document.do?searchHit=1&idPath=RTN65539@@RTN65542@@RTN65788@@RTN66138@@RTN66146@@TN0000341F&searchResultId=494049911_1275297859715#top Hämtad: 2010-05-27

International Accounting Standards Board (IASB)

About us, About the organisation

<http://www.iasb.org/The+organisation/IASCF+and+IASB.htm> Hämtad: 2010-04-16

Källor

KP Pension & Försäkring

Om KP, Läsvärt, Vad är det för skillnad mellan premiebestämd och förmånsbestämd pension?

<http://www.kp.se/web/doc.nsf/0/B4104EAA5E6C2F5EC1257108004BFFCB?OpenDocument>
Hämtad: 2010-05-24

Nationalencyklopedin (NE)

Large Cap

<http://www.ne.se.till.biblextern.sh.se/lang/large-cap> Hämtad: 2010-04-13

Pensionsmyndigheten

Så fungerar pensioner, Pensioner från flera håll

<http://www.pensionsmyndigheten.se/PensionFranFleraHall.html> Hämtad: 2010-04-08

Pensionsmyndigheten

Så fungerar pensioner, Den allmänna pensionen

<http://www.pensionsmyndigheten.se/DenAllmannaPensionen.html> Hämtad: 2010-04-08

Pensionsmyndigheten

Så fungerar pensioner, Den allmänna pensionen, Gatantipension

<http://www.pensionsmyndigheten.se/Garantipension.html> Hämtad: 2010-04-08

Pensionsmyndigheten

Så fungerar pensioner, Den allmänna pensionen, Premiépension

<http://www.pensionsmyndigheten.se/Premiepension.html> Hämtad: 2010-04-08

Pensionsmyndigheten

Så fungerar pensioner, Den allmänna pensionen, Inkomstpension

<http://www.pensionsmyndigheten.se/Inkomstpension.html> Hämtad: 2010-04-08

Pensionsmyndigheten

Så fungerar pensioner, Tjänstepension

<http://www.pensionsmyndigheten.se/Tjanstepensionen.html> Hämtad: 2010-04-08

Pensionsmyndigheten

Så fungerar pensioner, Privat pension

<http://www.pensionsmyndigheten.se/PrivatPension.html> Hämtad: 2010-04-08

Pensionsspara

Garantipension

<http://www.pensionsspara.se/garantipension.asp> Hämtad: 2010-05-20

Pensionstjänst (PRI)

Våra tjänster, IAS 19

http://www.pri.se/Global/PDF/PRI_IAS.pdf Hämtad: 2010-04-14

Källor

PricewaterhouseCoopers

http://www.pwc.com/sv_SE/se/publikationer/assets/finansiell_rapportering_2008.pdf

Hämtad:2010-05-10

Rådet för kommunal redovisning

Idéskrifter, Förutsättningar för kommunal redovisning och finansiell bedömning

Hämtad: 2010-05-24

Statistiska Centralbyrån (SCB)

Hitta statistik, Statistik efter ämne, Befolkning, Befolkningsframskrivningar, Många fler pensionärer – invandringen minskar, Befolkningsprognos: Pensionärerna blir fler

http://www.scb.se/Pages/PressRelease_132351.aspx Hämtad: 2010-05-20

Skatteverket

Rättsinformation,Handledningar och handböcker,Handledning för sambandet mellan redovisning och beskattning, år 2005, 33 Ersättningar till anställda

<http://www.skatteverket.se/download/18.deeebd105a602bfe38000115/kap33.pdf>

Hämtad: 2010-04-21

Swedbank

Privat, Spara och placera, Aktier, Lär dig allt om aktiehandel, Aktieskola, Hur bolagen klassificeras, Indelning efter branscher

http://www.swedbank.se/sst/inf/out/infOutWww1/0,,211268_m109_m44_560345,00.html

Hämtad: 2010-04-20

Swedbank

http://www.swedbank.se/idc/groups/public/@i/@sc/@all/@kp/documents/article/fm_709690.pdf Hämtad:2010-05-24

Böcker

Andersen, (1994)

H. Andersen, (1994), *Vetenskapsteori och metodlära - En introduktion*, Studentlitteratur

Bell, (2007)

J. Bell, (2007), *Introduktion till forskningsmetodik*, Studentlitteratur, 4:e upplagan

Dahmström, (2000)

K. Dahmström, (2000), *Från datainsamling till rapport- att göra en statistisk undersökning*, Studentlitteratur, 3:e upplagan

Källor

Denscombe, 2009

M. Denscombe, (2009), *Forskningshandboken – för småsakliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*, Studentlitteratur, 2:a upplagan

Johannessen & Tufte, (2003)

A. Johannessen, P-A. Tufte, (2003), *Introduktion till samhällsvetenskaplig metod*, Liber

Sundgren, Nilsson, Nilsson, (2009)

Sundgren, H. Nilsson, S. Nilsson, (2009), *Internationell redovisning- teori och praxis*, Studentlitteratur

Artiklar

Ezra, *Financial Analysts Journal*, 2/1988

D. Don Ezra, (1988), "Economic Values: A Pension Pentateuch", *Financial Analysts Journal*, Vol. 44, Issue 2

J. D. Fasshauer, M. Glaum, D. L. Street, 2008

J. D. Fasshauer, M. Glaum, D. L. Street, (2008), RR 100 "Adoption of IAS 19 by Europe's Premier Listed Companies: Corridor Approach versus Full Recognition", ACCA

http://www.accaglobal.com/general/activities/research/reports/global_integration/rr_100

Janzon, *Balans*, 4/2003

C. Janzon, (2003), "Hög tid att förbereda anpassningen till RR 29", *Balans*, Nr 4

Janzon och Ericsson, *Balans*, 1/2006

C. Janzon, J. Ericsson (2006), "Ändrade regler för pensionsredovisning", *Balans*, Nr 1

Orange rapport – pensionssystemets årsredovisning 2009

Orange rapport – pensionssystemets årsredovisning 2009, utgiven 2010 av

Pensionsmyndigheten

Pensioner & förmåner, 14/12-2004

(2004-12-14), "Om de olika effekterna av övergången till RR 29", *Pensioner & förmåner*

Petersson, *Dagens Nyheter*, 27/4-2010

J. Petersson, (2010-04-27), "Vd:ns pension lika dyr som lönen", *Dagens nyheter - Ekonomi*

Källor

Svenberg, *Balans*, 8-9/2001

S-Å. Svenberg, (2001), ” Redovisningsrådets rekommendationer: Ersättningar till anställda”,
Balans, Nr 8-9

Svenberg, *Balans*, 1/2003

S-Å. Svenberg, (2003), ”Ny rekommendation från Rådet om ersättningar till anställda”,
Balans, Nr 1

Bilaga 1

Företag	Årets resultat i miljoner kronor	Metod
Alfa Laval	3 807 MSEK	Korridorregeln
ASSA Abloy	2 438 MSEK	Korridorregeln
AstraZeneca	17 732 MSEK	Direkt mot eget kapital
Atlas Copco	10 157 MSEK	Korridorregeln
Axfood	793 MSEK	Korridorregeln
Boliden	935 MSEK	Korridorregeln
Electrolux	366 MSEK	Korridorregeln
Elekta	546 MSEK	Resultaträkningen
Ericsson	- 53 MSEK	Direkt mot eget kapital
Fabege	- 511 MSEK	Korridorregeln
Getinge	1 523 MSEK	Korridorregeln
Hakon Invest	170 MSEK	Resultaträkningen
Handelsbanken	1 393 MSEK	Korridorregeln
Hennes & Mauritz	15 294 MSEK	Resultaträkningen
Hexagon	1 859 MSEK	Korridorregeln
Holmen	1 006 MSEK	Direkt mot eget kapital
Husqvarna	1 298 MSEK	Korridorregeln
Industrivärlden	- 29 114 MSEK	Korridorregeln
Investor	- 36 736 MSEK	Resultaträkningen
Kinnevik	- 25 762 MSEK	Direkt mot eget kapital
Latour	1 458 MSEK	Korridorregeln
Lindab International	236 MSEK	Korridorregeln
Lundbergföretagen	- 2 025 MSEK	Direkt mot eget kapital
Lundin Petroleum	310 MSEK	Resultaträkningen
Meda	954 MSEK	Korridorregeln
NCC	1 820 MSEK	Korridorregeln
Nordea	230 MSEK	Korridorregeln
Ratos	5 289 MSEK	Korridorregeln
SAAB	- 242 MSEK	Korridorregeln
Sandvik	7 836 MSEK	Korridorregeln
SCA	5 598 MSEK	Direkt mot eget kapital
Scania	8 890 MSEK	Direkt mot eget kapital
SEB	384 MSEK	Korridorregeln
Seco Tools	890 MSEK	Direkt mot eget kapital
Securitas	1 890 MSEK	Resultaträkningen
Skanska	3 157 MSEK	Direkt mot eget kapital
SKF	4 741 MSEK	Korridorregeln
SSAB	6 508 MSEK	Resultaträkningen
Stora Enso	52 MSEK	Direkt mot eget kapital
Swedbank	623 MSEK	Korridorregeln
Swedish Match	2 261 MSEK	Direkt mot eget kapital
Tele 2	2 443 MSEK	Resultaträkningen
TeliaSonera	21 442 MSEK	Korridorregeln

Tieto Corporation	111 MSEK	Korridorregeln
Trelleborg AB	- 258 MSEK	Korridorregeln
Volvo	10 016 MSEK	Korridorregeln

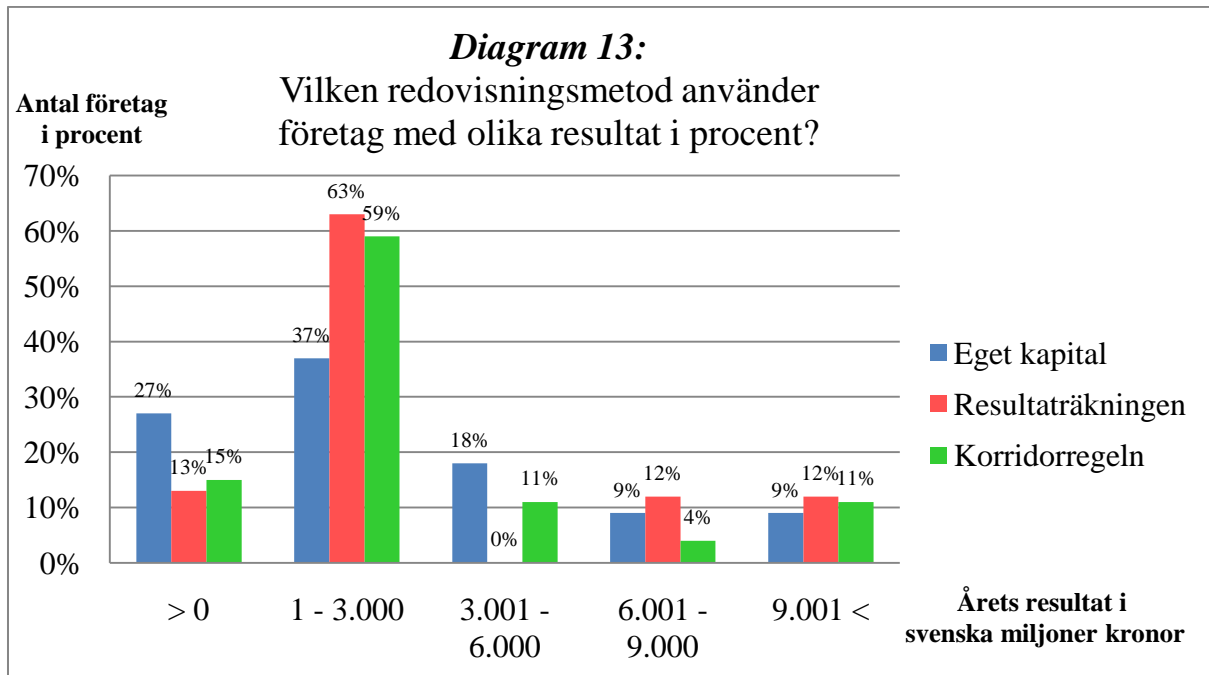
Tabell: Årets resultat

Företag	Diskonteringsränta	Metod
Alfa Laval	6 %	Korridorregeln
ASSA Abloy	6,9 %	Korridorregeln
AstraZeneca	4,6 %	Direkt mot eget kapital
Atlas Copco	5,03 %	Korridorregeln
Axfood	4,5 %	Korridorregeln
Boliden	4,25 %	Korridorregeln
Electrolux	5,2 %	Korridorregeln
Elekta	Bortfall	Resultaträkningen
Ericsson	4 %	Direkt mot eget kapital
Fabege	Bortfall	Korridorregeln
Getinge	6 %	Korridorregeln
Hakon Invest	5 %	Direkt mot resultaträkningen
Handelsbanken	3,9 %	Korridorregeln
Hennes & Mauritz	3,3 %	Direkt mot resultaträkningen
Hexagon	3,7 %	Korridorregeln
Holmen	5,4 %	Direkt mot eget kapital
Husqvarna	5,1 %	Korridorregeln
Industrivärlden	3,5 %	Korridorregeln
Investor	3,75 %	Direkt mot resultaträkningen
Kinnevik	4 %	Direkt mot eget kapital
Latour	3,8 %	Korridorregeln
Lindab International	4 %	Korridorregeln
Lundbergföretagen	4 %	Direkt mot eget kapital
Lundin Petroleum	Bortfall	Resultaträkningen
Meda	3,9 %	Korridorregeln
NCC	4,1 %	Korridorregeln
Nordea	4,0 %	Korridorregeln
Ratos	4,9 %	Korridorregeln
SAAB	4,25 %	Korridorregeln
Sandvik	5,7 %	Korridorregeln
SCA	4,25 %	Direkt mot eget kapital
Scania	4 %	Direkt mot eget kapital
SEB	3,8 %	Korridorregeln
Seco Tools	5,7 %	Direkt mot eget kapital
Securitas	5,6 %	Direkt mot resultaträkningen
Skanska	4 %	Direkt mot eget kapital
SKF	5,7 %	Korridorregeln
SSAB	3 %	Direkt mot resultaträkningen

Stora Enso	5 %	Direkt mot eget kapital
Swedbank	3,75 %	Korridorregeln
Swedish Match	5,2 %	Direkt mot eget kapital
Tele 2	4 %	Direkt mot resultaträkningen
TeliaSonera	4,2 %	Korridorregeln
Tieto Corporation	4,8 %	Korridorregeln
Trelleborg AB	3,75 %	Korridorregeln
Volvo	4,5 %	Korridorregeln

Tabell: Diskonteringsräntan

Bilaga 2

Bilaga 3

Uträkning χ^2 -test

Förväntad frekvens:

$$\frac{2 * 13}{48} = 0,54$$

$$\frac{2 * 8}{48} = 0,33$$

$$\frac{2 * 27}{48} = 1,13$$

Se uträkningarna i tabellen

Bransch	Eget kapital	Resultaträkning	Korridorregel	Totalt
Energi	0,54	0,33	1,13	2
Material	1,36	0,83	2,81	5
Industrivaror	4,06	2,5	8,44	15
Sällanköpsvaror	0,81	0,5	1,69	3
Dagligvaror	0,81	0,5	1,69	3
Hälsovård	1,08	0,67	2,25	4
Finans och fastighet	2,98	1,83	6,19	11
Informationsteknik	0,54	0,33	1,13	2
Telekomoperatör	0,81	0,5	1,69	3
Totalt	13	8	27	48

Tabell: Förväntad frekvens

$$\chi^2 = \sum \frac{(O - E)^2}{E}$$

$$\chi^2 = \frac{(1 - 0,54)^2}{0,54} + \frac{(1 - 0,33)^2}{0,33} + \frac{(0 - 1,33)^2}{1,33}$$

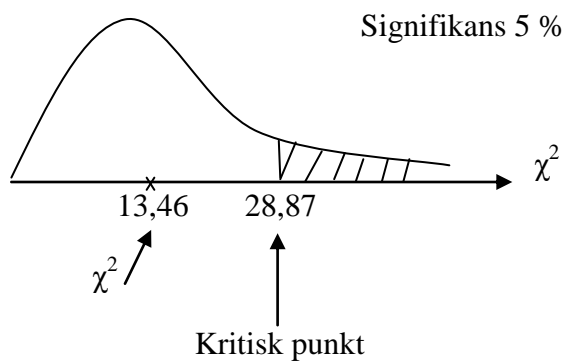
Se uträkningarna nedan

0,39	1,36	1,13
1,98	0,03	1,17
0,28	0,9	0,78
0,81	0,5	0,06
0,04	0,5	0,28
0,01	0,16	0,3
0,32	0,38	0,53
0,39	0,33	0,01
0,04	0,5	0,28

$$\chi^2 = 13,46$$

$$\text{Frihetsgrader} = (k - 1) * (r - 1) = (3 - 1) * (10 - 1) = 18$$

Bilaga 3

Slutsats:

Förkasta H_1 och acceptera H_0 , det finns inget samband mellan bransch och val av redovisningsmetod av aktuariella vinster och förluster i denna undersökning. Detta är inte ett resultat som visar hur det ser ut för hela populationen utan det är ett resultat och som endast visar hur det ser ut för denna population som har använts i denna undersökning. Det går därför inte att dra några slutsatser om att det här gäller för hela populationen.